

SAVONLINNAN MUSEON LAUSUNTOJA 2024

1 / 11.1.2024 Metsitystukihakemus 12-2024-42-H1-1, Enonkoski:

Suunnitellun metsityskohteen itäpuolella sijaitsee kaksi muinaismuistolain 295/63 suojelemaa kiinteää muinaisjäännettä. Metsitystukihakemuksen mukaisilla toimilla ei kuitenkaan ole vaikutusta kiinteään muinaisjäännekseen, joten Savonlinnan museolla ei ole huomauttamista hakemuksesta

2 / 19.1.2024 Muutoslupa, Brahentie 54, Mikkeli:

Rakennus on entinen sotilasvirkatalo 1700-luvulta ja se on toiminut mm. Suomen ensimmäisenä sotakouluna, vuokratyössä, kestikievarina, emäntäkouluna ja päiväkotina. Se on Ristiinan kirkonkylän vanhimpia rakennuksia.

Kohde on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009 Ristiinan vanha kuntakeskus). Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) kohde on merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennussuojelukohteeksi.

Yleiskaavassa (1995) Brahenlinna on merkitty suojelukohteeksi eli kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi. Kohde on merkitty yleiskaavaan myös osaksi kulttuurihistoriallisesti merkittävää aluetta, jossa rakentamistoimenpiteet edellyttävät tarkempia selvityksiä. Rakennuksella on asemakaavassa (1998) merkintä sr-1: suojeltava rakennus. Rakennustaiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus. Rakennustain 135 §:n 1 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka vähentävät sen rakennustaiteellisesti tai historiallista arvoa sekä piha-alueella K-2/s: alue, jolla ympäristö säilytetään. Alueella sijaitsevia istutuksia, puurivejä, kiveyksiä ym. rakennelmia ei saa muuttaa, purkaa tai hävittää niin, että kohteen tai sen ympäristön kulttuurihistoriallinen arvo vähenee. Museovirasto ja rakennushallitus ovat luokitelleet rakennuksen varjelluksi läänikohtaisen valtiorakennusten suojelupäätöksen yhteydessä vuonna 1993.

Rakennuksen eteläpäätyyn asennetaan kaksi ulkoyksikköä harmaiden metallitolppien päälle hieman seinästä irti. Jalustaa varten valetaan noin 600 x 1000 mm betonilaatta, joka peitetään luonnonkivillä. Ulkoyksiköt verhoillaan seinän sävyyn valkeaksi maalatulla pystylaudoituksella ja katteeksi asennetaan musta bitumipaanutuopa. Putket viedään sokkelin läpi alapohjan kautta kellariin, jossa on muut laitteet.

Ulkoyksiköt sijoittuvat suhteellisen näkyvälle paikalle ja ne on pyritty maisemoimaan suojakaapein. Asennustyöt eivät saa vaurioittaa rakennusta. Kondenssivesi tulee ohjata rakennuksen seinustalta asianmukaisesti pois ja huolehtia laitteiden huollosta. Uuden vesijohdon kaivamisessa ja vanhan johdon purkamisessa tulee varoa vahingoittamasta kiviäitää.

3 / 15.1.2024 Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-1793, Pieksämäki:

Kuvioille on tulossa harvennushakkuu eikä sille ole muinaismuistolain puolesta esteitä. Puutavaraa ja hakkuujätettä ei kuitenkaan saa varastoida muinaisjäännesalueelle.

4 / 16.1.2024 Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-3728, Mikkeli:

Kuvioille on tulossa harvennushakkuu eikä sille ole muinaismuistolain puolesta esteitä. Puutavaraa ja hakkuujätettä ei kuitenkaan saa varastoida muinaisjäännesalueelle.

5 / 16.1.2024 Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-4105, Sulkava:

Kuviolle on tulossa avohakkuu ja mätästys. Aivan kuvion itäreunassa sijaitsee osa kivikautista asuinpaikkaa, joka on suojeltu muinaismuistolain 295/63. Muinaismuistolain mukaan kiinteään muinaisjäännekseen kajoaminen ilman lain nojalla annettua lupaa on kielletty ja mätästys – jos siinä

käännetään humuksen alla olevaa kivennäismaakerrosta mättään päälle - saattaa tuhota muinaisjäännöksen ylimpiä kerroksia.

Museon arkeologi tekee sulan maan aikaan maastokäynnin, jossa selvitetään ulottuuko muinaisjäännösalue kuviolle asti. Jos muinaisjäännös ulottuu kuvion alueelle niin kuvion itälaita noin 15 metrin leveydeltä on istutettava istutuskuokalla tai muulla muinaisjäännöstä vahingoittamattomalla tavalla. Jos muinaisjäännös ei ulotu kuviolle asti, niin koko kuvion voi mätästää.

Puutavaraa ja hakkuujätettä ei saa varastoida muinaisjäännösalueelle.

6 / 17.1.2024 Metsänkätöilmoitus 1-2024-4305, Puumala:

Osin kuviolla sijaitsee viime sotien aikaisen ns. Salpalinjan varustuksia. Kuvioille on tulossa uudistushakkuu ja osalla kuviota laikutus.

Toisen maailmansodan aikaiset kohteet eivät ole muinaismuistolain suojelemia kiinteitä muinaisjäännöksiä, mutta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) perusteella ne on kuitenkin otettava huomioon maankäytön suunnittelussa niiden historiallisen merkityksensä takia.

Metsänkätölle ei ole esteitä, mutta Savonlinnan museo suosittelee, ettei puutavaraa ja hakkuujätettä varastoida Salpalinjan varustusten päälle tai ajeta niiden yli metsäkoneilla eikä muutenkaan kajota niihin. Kuviolle ulottuu vain pieni pätkä kaivettua taistelu- tai yhdyshautaa eikä se käytännössä vaikuta kuvion metsänkätöön.

7 / 17.1.2024 Metsänkätöilmoitus 1-2024-4305, Puumala (Puumalan rakennusvalvonnalle):

Osin kuviolla sijaitsee viime sotien aikaisen ns. Salpalinjan varustuksia. Kuvioille on tulossa uudistushakkuu ja osalla kuviota laikutus.

Toisen maailmansodan aikaiset kohteet eivät ole muinaismuistolain suojelemia kiinteitä muinaisjäännöksiä, mutta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) perusteella ne on kuitenkin otettava huomioon maankäytön suunnittelussa niiden historiallisen merkityksensä takia.

Metsänkätölle ei ole esteitä, mutta Savonlinnan museo suosittelee, ettei puutavaraa ja hakkuujätettä varastoida Salpalinjan varustusten päälle tai ajeta niiden yli metsäkoneilla eikä muutenkaan kajota niihin. Kuviolle ulottuu vain pieni pätkä kaivettua taistelu- tai yhdyshautaa eikä se käytännössä vaikuta kuvion metsänkätöön.

Savonlinnan museo on 16.1.2024 antanut samansisältöisen lausunnon (6-2024) myös Suomen Metsäkeskuksen pyynnöstä maanomistajalle sekä tiedoksi Suomen Metsäkeskukselle ja UPM-Kymmene Oyj:lle.

8 / 17.1.2024 Metsänkätöilmoitus 1-2024-4768, Pieksämäki:

Kuvioille on tulossa avohakkuu ja mätästys eikä sille ole muinaismuistolain puolesta esteitä. Puuta voi poistaa vapaasti, mutta puutavaraa ja hakkuujätettä ei kuitenkaan saa varastoida muinaisjäännösalueelle eikä metsäkoneilla ajaa tervahautojen yli. Muinaismuistolain 5 § mukaan ”*jos muinaisjäännöksen ja siihen kuuluvan suoja-alueen rajoja ei ole vahvistettu, suoja-alueen leveys on kaksi metriä muinaisjäännöksen näkyvissä olevista ulkoreunoista.*” Tämän perusteella mätästys on kielletty kahta metriä lähempänä tervahautojen näkyviä ulkoreunoja.

9 / 19.1.2024 Vipusenkujaja, asemakaavaehdotus, Savonlinna:

Kaavaehdotukseen ei ole huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriympäristön osalta.

10 / 6.3.2024 Hallituksen esitys rakentamislain muuttamiseksi, luonnos:

Orpon hallituksen tavoitteena on korjata Marinin hallitusohjelman mukaisesti laadittua rakentamislakia siten, että hallinnollinen taakka kevenee ja byrokratia vähenee. Purkamisluvan edellytyksiä selvennettäisiin ja kunnan omistaman, asemakaavalla suojellun rakennuksen purkamista helpotettaisiin tilanteissa, joissa rakennus on niin huonossa kunnossa, ettei sitä voida enää käyttää. Rakentamislupahakemusten käsittelylle säädettäisiin määräaika sekä seuraamukset määräajan

laiminlyömisestä. Päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuuta selvennettäisiin.

Museoviranomaisten valitusoikeutta rajattaisiin valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviin kohteisiin, mutta valitusoikeus säilyisi edelleen laajempaan kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa. ELY-keskuksen valitusoikeus vastaisi maankäyttö- ja rakennuslain 192 pykälää. Maisematyöluvan valitusoikeutta rajattaisiin tilanteissa, joissa toteutetaan lainvoimaista asema- tai yleiskaavaa.

56§ Purkamisluvan edellytyksistä:

Luonnoksen mukaan rakennuksen, jota ei olisi suojeltu lain nojalla, voisi purkaa kaavan sen salliessa. Kaava ei kuitenkaan saisi olla vanhentunut. Kaavoittamattomalla alueella rakennuksen purkaminen ei saisi aiheuttaa haittaa tulevalle kaavoitukselle tai alueidenkäytön muulle järjestämiselle.

Milloin kaava katsotaan vanhentuneeksi? Kaavoittamattomia alueita on ja niillä sijaitsevien rakennusten mahdollisia kulttuurihistoriallisia arvoja ei ole monestikaan selvitetty. Näin ollen kulttuurihistoriallisesti arvokastakin rakennuskantaa voi päätyä purettavaksi.

Purkamislupa voitaisiin myöntää 2 momentin mukaan muun kuin suojellun rakennuksen purkamiseen aina tilanteessa, jossa rakennukselle ei olisi enää osoitettavissa käyttötarkoitusta tai purettavaksi aiottu rakennus olisi huonokuntoinen eikä sen korjaaminen olisi enää kustannustehokasta. Lisäksi purkaminen voisi tulla kysymykseen, jos rakennus sijaitaisi kunnassa, jolla rakennukset ovat menettäneet suurimman osan arvostaan eikä esimerkiksi pankista saisi enää lainaa rakennuksen korjaamiseen. Olennaista rakennuskohteen purkamiselle tällä perusteella olisi se, että purkaminen johtaisi purkumateriaalin uudelleenkäyttöön tai kierrättämiseen. Pienikin määrä riittäisi kriteerin täyttymiseen.

Kuka määrittelee tai miten määritellään kunta, jolla rakennukset ovat menettäneet suurimman osan arvostaan? Puhutaanko rahallisesta arvosta vai kulttuurihistoriallisesta arvosta? Pienenkin määrän hyväksyminen uudelleenkäytettäväksi materiaaliksi vaikuttaa siltä, että purkamiseen kannustetaan säilyttämisen ja kunnostamisen kustannuksella. Esimerkiksi käsitys huonokuntoisuudesta ja käyttötarkoitushäviöistä voi vaihdella sen mukaan keneltä kysytään.

Pykälän 3 momentin mukaan kunnanvaltuusto voisi myöntää luvan purkaa asemakaavalla suojellun, kunnan omistaman rakennuksen, jos rakennus ei olisi enää teknisesti, toiminnallisesti ja taloudellisesti korjattavissa, purkaminen johtaisi joko purkumateriaalin uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen, rakennuksella ei olisi enää kulttuurihistoriallista arvoa esimerkiksi huonon kuntosaa takia eikä rakennus olisi valtakunnallisesti merkittävä. Kaikkien edellytysten olisi täytyttävä yhtä aikaa.

Esitys antaa kunnalle poikkeusaseman muihin rakennuksenomistajiin nähden ja heikentää suojelun merkitystä. Kuka määrittää purkamistapauksessa rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon ja merkittävyyden?

Sujuvoittamisen sijaan luonnoksessa esitetyillä muutoksilla voi olla päinvastainen vaikutus monien kohtien tulkinnanvaraisuudesta johtuen.

179–183 § Valitusoikeuden rajaaminen

Valitusoikeus rakentamisluvasta ja purkamisluvasta kumottaisiin sellaiselta rekisteröidyllä yhteisöltä, jonka toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen tai rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen. Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen valitusoikeus muutettaisiin vastaamaan maankäyttö- ja rakennuslain 192 §:ää. Museoviranomaisen valitusoikeus rajattaisiin valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin suojeltuihin rakennuskohteisiin.

Museoviranomaisen valitusoikeus toteuttamisluvasta rajattaisiin valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin suojeltuihin rakennuskohteisiin.

Museolaki (314/2019) edellyttää alueellisilta vastuumuseoilta kulttuuriympäristön vaalimisen edistämistä ja kehittämistä. Esitetty lakimuutos vaikeuttaa alueellisen vastuumuseon toimintaa. Määritelmää valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä voidaan pitää myös tulkinnanvaraisena. Valitusoikeuden poistaminen sellaiselta rekisteröidyltä yhteisöltä, jonka toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen tai rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen heikentää perustuslain (2§, 20§) mukaista yksilön oikeutta osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen sekä mahdollisuutta vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Rakentamislaisissa luovuttiin kuntalaisen muutoksenhakuoikeudesta, mutta lisättiin rekisteröityjen yhteisöjen ja ELY-keskusten ja museoviranomaisen muutoksenhakuoikeutta. Uudessa esityksessä ei olla palauttamassa kuntalaisen muutoksenhakuoikeutta, rekisteröityjen yhteisöjen vaikuttamisesta luovutaan ja museoviranomaisten ja ELY-keskusten valitusmahdollisuuksia kavennetaan. Muutokset heikentävät merkittävästi niin kuntalaisten kuin museoviranomaisten mahdollisuuksia kulttuuriperinnön vaalimiseen.

Savonlinnan museo yhtyy Museoviraston lausuntoon luonnoksesta hallituksen esitykseksi rakentamislain muuttamisesta (4.3.2024, MV/00055/2024).

11 / 16.2.2024 Vesialueen täytön ja laiturin pysyttäminen kiinteistön 740-895-0-474 edustalla, Savonlinna:

Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) alue on osa kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävää aluetta Savonrannan kk koskimaisema. Oikeusvaikutuksettomassa osayleiskaavassa (2017) km-, M- ja W-alueita. Voimassa olevassa asemakaavassa (2012) huoltotie ja laituri sijoittuvat VV-, LV- ja W -alueille. Venevajojen (LV-alue) osalta aluetta koskee merkintä ma (maisemallisesti arvokas alue), jonka kaavamääräyksessä todetaan mm. MRL 57 § nojalla määrätään, että alueen ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei alueen maisemallisia, kulttuurihistoriallisia tai luonnonolosuhteista johtuvia arvoja vaaranneta tai heikennetä.

Laituri on rakennettu v. 2022. Laituri on kelluva betoniponttonilaituri, jonka pituus on 11 m ja leveys 1,6 m. Laiturin kulkusillan pituus on 5,5 m ja leveys 1,3 metriä. Näiden yhteismitaksi tulee 15 m. Laiturin kansisto on 28 x l20 mm painekyllästettyä kestopuuta. Sillan ja ponttonipalkiston kantavat rakenteet 48 x 148 mm kestopuuta. Pengertien kokonaispituus uimarannalta laiturirakenteisiin on 80 m. Pengertien leveys on 5,5 m, josta ajorataa 3 m. Vesialuetta on täytetty noin 15 m² alalta.

Lupahakemuksen liitteenä oli joitain mustavalkoisia valokuvia aloituskokouksesta ja tarkastuskäynniltä. Luonnonmukaisen kivikkoisen ja pajukkoisen rantaviiva on vaihtunut suoraviivaiseen murskeeseen ja soraan, joka erottuu jyrkkää tiepenkerettä vasten. Pukkisaaren länsireunaa on muokattu jo aiemmin uimarannan kohdalta ja nyt loputkin rannasta on muokattu. Ajan myötä uusi pengertie maisemoitunee paremmin ympäristöön, jos kasvillisuutta levittäytyy soran lomaan. Positiivista on helpompi pääsy maisemassa merkittävälle venevajoille, joiden huolto helpottunee jossain määrin tien myötä. Laituri on luonteva osa vesistömaisemaa eikä siihen ole huomautettavaa.

12 / 22.2.2024 Sopenkummun asemakaava, OAS, Juva:

Asemakaavan tarkoituksena on selvittää asuinrakentamisen määrä ja sijoittuminen sekä liikennöinti- ja kulkuyhteyksien järjestäminen alueelle. Alkuvaiheessa selvitetään liittymismahdollisuudet VT14:sta.

Keskustan osayleiskaavassa (2015) suunnitelma-alueita koskee muun muassa merkintä A-1; Alueen asemakaavoituksessa tulee ottaa huomioon näkymien osittainen säilyminen valtatiellä Jukajärven suuntaan. Suunnittelun alueen koillisnurkassa, pääasiassa suunnittelun alueen ulkopuolella, on kulttuurihistoriallisesti arvokas tielinjaus; Kulttuurihistoriallisesti merkittävä tielinjaus, Keisarin polku. Aluetta koskevista maankäyttösuunnitelmista on kuultava museoviranomaista. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Toimenpiteet, jotka ovat tarpeen suojeluarvojen säilyttämiseksi tai palauttamiseksi, kuitenkin sallitaan.

Yleiskaavaan merkitty kulttuurihistoriallisesti merkittävä tielinjaus jatkuu kevyenliikenteen reittinä ja vaikuttaa olevan osan matkaa samaa vanhaa tielinjausta. Tielinjaus tulee säilyttää ja suosia tiessä läpäisevää pinnoitetta. Savonlinnantieltä avautuu puiden välistä hieno maisema pellon yli Jukajärvelle, jonka osittaista säilymistä yleiskaavamääräyksenkin mukaan tulee edistää.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta alue on hankala ja vaatii tarkemman selvittelyn. Viereiseltä, idän puolella olevan kiinteistön 178-439-1-195 peltoalueilta on tehty runsaasti mm. rautakautisia esinelöytöjä ja on erittäin todennäköistä, että löytöalue jatkuu nyt kaavoitettava olevan kiinteistön 178-439-9-31 puolelle. Löytöalueen levintä on mahdollista alustavasti kartoittaa metallinilmaisimella, mutta mahdollisten peltomultakerroksen alla olevien kiinteiden muinaisjäännösten selvitys vaatii tarkempia arkeologisia tutkimuksia.

13 / 25.1.2024 Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-6388, Mikkeli:

Kuvioille on tulossa kaistalehakkua ja luontainen uudistus eikä sille ole muinaismuistolain puolesta esteitä. Pienialaisessa hakkuussa ei kajota muinaisjäännökseen.

14 / 26.1.2024 Poikkeamislupa, Savonlinna:

Kiinteistön omistajat hakevat käyttötarkoituksen muutosta kiinteistöllä sijaitsevalle koulurakennukselle. Rakennus on ollut asuinkäytössä jo noin 20 vuotta, mutta edellinen omistaja ei ole hakenut rakennuksen käyttötarkoitukselle muutosta.

Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannan mukaan Pistalan koulu pihoineen, puutarhoineen ja ulkorakennuksineen sijaitsee mäellä Pistalanjärven ja Karvionjärven välisellä kapealla kankaalla kylätien varressa. Pistalan koulu on tyypillinen 1920-luvun maalaiskansakoulu, joka on rakennettu valtakunnallisten tyyppiirustusten mukaan. Koulu on lakkautettu vuonna 1997. Rakennusryhmä on yksityiskäytössä. Maakunnallisesti arvokas kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja historiallisia arvoja.

Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) Pistalan koulu on merkitty kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi. Alueella ei ole yleis- tai asemakaavaa.

Poikkeaminen ei vaikeuta rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista (MRL § 171). Koulu on lakkautettu vuonna 1997 ja rakennus on ollut jo noin 20 vuotta asuinkäytössä. Rakennuksen sisätiloja on remontoitu 2000-luvun alkupuolella, kaupungin rakennusvalvontaviranomainen on käynyt katsomassa tilat syksyllä 2023 ja todennut ne asuinkelpoisiksi.

15 / 15.2.2024 Sähköverkon saneeraus, Sahahti-Ihanteensalo, Puumala:

Suunnitelma-alueen länsiosassa on Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) merkintä ma-alue, Lietvedentien maisema. Suunnitelma-alueen itäosassa Sahahti on merkitty maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi, ma. Taajamayleiskaavassa (2016) Sahahti-alue on KM- ja RM-alueita ja asemakaavassa (2020) kaapelityöt osuvat osin RM- ja s-1-alueelle sekä sr-1-rakennuksen lähelle. Lietvesi-Suur-Saimaan osayleiskaavassa (2014) maakunnallisesti merkittävä

Lietvedentien maisema-alue on merkitty ma-1 merkinnällä: Maiseman vaalimisen kannalta merkittävä alue. Alueen maisemalliset ominaispiirteet: avoimet näkymät sokkeloiseen vesistöön, tulee säilyttää. Alueelle mahdollisesti toteutettavat maisemassa näkyvät rakennelmat on toteutettava niin, että ne eivät turmele kaunista maisemakuvaa. Alueella ei saa suorittaa maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ilman MRL 128 §:n mukaista lupaa. Ympäristöön merkittävästi vaikuttavista toimenpiteistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta ja alueelliselta ELY-keskukselta. Lisäksi esim. Pieni- ja Iso-Korkeasaaren rantoja koskee osittain ma-merkintä: Maisemallisesti arvokas alue. Ohjeellinen aluevaraus, jonka sisämaan puoleista rajaa voidaan tarkentaa metsätalouden toimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa. Alueella ei saa suorittaa maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ilman MRL 128 §:n mukaista lupaa.

Lietvedentien maisema-alueella maakaapelia vedetään aivan Lietvedentien varteen ja järven pohjaan, ilmajohtoja puretaan sekä joitain muuntamoita rakennetaan. Sahanlahden alueella, kosken länsipuolella asennetaan maakaapelia suojellun työväen asuinrakennuksen ja uudempien mökkien läheisyyteen ja ilmajohtoa puretaan. Suunnitelmiin ei ole huomauttamista rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta.

Suunnittelualueella sijaitsee laajahko kivikautinen asuinpaikka (Pistohiekka A, Museoviraston muinaisjäännösrekisterin kohde 623010001), joka on suojeltu muinaismuistolailla 295/63. Kohde Museoviraston kulttuuriympäristön palveluikkunassa: <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.623010001>

Suunnitelman mukaan muinaisjäännösalueelta puretaan tien vieressä kulkeva pienjännitelinja ja kaivetaan 20 kV maakaapeli tien varteen. Suunnitelmasta ei ole huomauttamista, jos kaapeli kaivetaan tien luiskaan tai ojaan. Muussa tapauksessa Savonlinnan museo pyytää ottamaan yhteyttä museon arkeologian asiasta neuvottelemista varten.

Suunnitelman mukaan Heiskantien varteen kaivetaan 20 kV maakaapeli. Tien molemmin puolin on varhaismetallikautinen asuinpaikka (Pistohiekka B, Museoviraston muinaisjäännösrekisterin tunnus 623010009), joka on muinaismuistolailla suojeltu. Kohde Museoviraston kulttuuriympäristön palveluikkunassa: <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.623010009>

Suunnitellun maakaapelin sijoittaminen vaatii Savonlinnan museon arkeologin maastokäynnin, jotta voidaan arvioida, tuleeko maakaapelin kaivaminen koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä ja tarvitaanko muinaisjäännösalueelle kaivamisen ajaksi arkeologinen valvonta. Maastokäynti on mahdollista tehdä vasta sulan maan aikaan.

16 / 14.3.2024 Mäntyharjun rakennusjärjestys, OAS:

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta käy hyvin ilmi rakennusjärjestyksen päivittämisen lähtökohdat ja tavoitteet sekä osallistumis-, vuorovaikutus- ja päätöksentekomenettelyt. Rakennusjärjestys on tarkoitettu uudistaa siten, että se tulisi voimaan samaan aikaan uuden Rakentamislain kanssa 1.1.2025.

Rakentamislain (§ 17) mukaan rakennusjärjestyksessä voidaan antaa paikallisista oloista johtuvat suunnitelmallisen ja sopivan rakentamisen, kulttuuri- ja luonnonarvojen huomioon ottamisen sekä hyvän elinympäristön toteutumisen ja säilyttämisen kannalta tarpeelliset määräykset. Rakennusjärjestyksen määräykset eivät saa olla kiinteistönomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuuttomia. Rakennusjärjestyksen määräykset voivat koskea rakennuspaikkaa ja muita alueita, rakennuksen kokoa ja sen sijoittamista, rakennuksen sopeuttamista ympäristöön, rakentamistapaa, istutuksia, aitoja ja muita rakennusta pienempiä rakennuskohteita, rakennetun ympäristön hoitoa,

vesihuollon järjestämistä, sekä muita niihin rinnastettavia paikallisia rakentamista koskevia seikkoja. Rakennusjärjestyksen uusimiseen sisältyy myös vaikutusten arviointi, joka kohdistuu muun muassa rakennettuun ympäristöön ja maisemaan.

Rakennusjärjestyksen uudistamisessa on hyvä miettiä millaisin määräyksiin kunnan erityyppisten kulttuurihistoriallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaiden alueiden ja kohteiden turvaamista voidaan edistää sen lisäksi mitä rakentamislaisissa ja muualla määrätään. Uuden lain myötä osa rakennuksista ei tarvitse luvutusta ja vastuuta on siirretty rakennusvalvonnalta rakentamis- tai korjaustoimeen ryhtyvälle itselleen. Suunnittelussa voidaan esimerkiksi miettiä olisiko joissain tapauksissa erityisen tarpeen antaa määräys olla yhteydessä rakennusvalvontaan, jotta omistajia voidaan ohjata kulttuuriympäristötiedon äärelle. Kaavatilanne on erilainen kunnan eri alueilla ja inventointitiedoissakin on vaihtelua tai sellaisia ei ole ollenkaan. Kohteilla voi olla kulttuurihistoriallista merkitystä, vaikka niitä ei olisikaan suojeltu.

Suunnittelussa on hyvä miettiä myös pitäisikö rakennusjärjestyksessä ottaa kantaa missä tapauksissa uuden rakennuskohteen rakentamisella on vähäistä merkittävämpää vaikutusta ja rakentaminen edellyttäisi rakentamislupaa (RakL § 42). Kannattaa miettiä myös, voisiko rakennusjärjestyksen liitteeksi laittaa esim. linkkejä kulttuuriympäristötiedon lähteille kuten RKY-sivustolle.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä on jättänyt esityksen arkeologista kulttuuriperintöä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Työryhmä ehdottaa, että muinaismuistolaki korvattaisiin lailla arkeologisesta kulttuuriperinnöstä. Lisäksi ehdotetaan muutettavan eräitä muita asiaan liittyviä lakeja. Arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluisivat arkeologiset jäännökset, löydöt ja niistä arkeologista kulttuuriperintöä koskevan lain mukaisesti hankittu tai tuotettu tieto. Osa arkeologisista jäännöksistä olisi rauhoitettu muinaismuistolain tavoin suoraan lain nojalla. Suoraan lakiin perustuvan rauhoituksen kriteereitä ehdotetaan täsmennettävän aikarajoilla. Lisäksi jäännöksiä olisi mahdollista rauhoittaa erikseen tehtävillä päätöksillä.

Lain valmistelussa on huomioitu arkeologista kulttuuriperintöä koskevan käsityksen muuttuminen, perustuslain ja muun lainsäädännön muutokset sekä muinaismuistolain soveltamiskäytäntö. Museovirasto säilyisi arkeologisen kulttuuriperinnön rauhoitusta valvovana viranomaisena, ja alueellisten vastuumuseoiden asiantuntijaroolia täsmennettäisiin.

Jos uusi laki arkeologisesta kulttuuriperinnöstä vahvistetaan Mäntyharjun kunnan rakennusjärjestyksen uudistamisen aikana, uusi laki tulee ottaa huomioon rakennusjärjestystä uudistettaessa.

17 / 7.3.2024 Asemakaavan muutos, ehdotus, Savonniemi, Savonlinna:

Suurin osa kaavamuutosalueesta on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009 Olavinlinna, Kyrön- ja Haapasalmen kulttuurimaisema) ja valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita (VAMA 2021 Kyrönsalmen kulttuurimaisema). RKY- ja maisemarajaus on huomioitu Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016).

Ydinkeskustan osayleiskaavassa (1997/2011) Huvila on merkitty rakennustaiteellisesti, historiallisesti tai maisemakuvan kannalta arvokkaaksi rakennukseksi, jota ei saa purkaa. Huvilan ympäristö on majoitus-, liike- ja ravintolarakennusten korttelialuetta, rannat puistoa ja uimahallin ja pelikenttien alue urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialuetta.

Vireillä olevassa strategisessa yleiskaavassa alue on osoitettu matkailupalveluiden alueeksi, jossa uudis- ja täydennysrakentaminen tulee sopeuttaa ympäristöönsä mittakaavaltaan ja kaupunkikuvallisesti sekä suunnitteluratkaisuilla tulee edistää viihtyisää maisema- ja kaupunkikuvaa-

--. Ranta-alueet on osoitettu viheralueiksi, joiden tarkemmassa suunnittelussa tulee --- ottaa huomioon luonnon-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen. RKY- ja VAMA-alueella määrätään muun muassa, että täydennysrakentamisen ja ympäristön muutosten tulee olla sellaisia, että alueen rakennushistoriallisesti, kulttuurihistoriallisesti ja maisemakuvallisesti arvokas luonne säilyy. Yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa on annettava kaavamääräykset maiseman, rakennetun kulttuuriympäristön ja suojeltavien rakennusten säilyttämiseksi. Ja että maankäytön ratkaisujen ja täydennysrakentamisen on tuettava arvokkaan kansallismaiseman säilyttämistä. Merkittävimpiin suunnitelmiin tulee sisällyttää kokonaistarkastelu ja arvio maisema-arvojen säilymisestä. Tarkemmassa kaavoituksessa on annettava kaavamääräykset maiseman ja suojeltavien rakennusten ja siltojen säilyttämiseksi.

Asemakaavassa (2013) Huvila on merkitty suojeltavaksi rakennukseksi: Maisema- ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus, joka suojellaan. Muutokset eivät saa vähentää suojeluarvoa. Rakennuksen ulkovaippaa korjattaessa on vesikatto sekä julkisivut ikkuna- ja oviaukkoineen sekä rakennustaiteelliset yksityiskohdat säilytettävä. Lisäksi yleismääräyksissä on tarkentavia määräyksiä uudisrakentamiselle.

Huvilan alue, pohjoisosan puisto ja ranta-alueet ovat osa Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston rajausta.

Museon kommentit

Uudessa kaavaehdotuksessa on säilytetty Huvilan ja sen ulkorakennuksen suojelumerkinnot ja RKY- sekä VAMA-alueen osoittava ma-1-merkintä määräyksineen. Myös yleismääräys rakentamisen tulee olla arkkitehtuuriltaan ja materiaaleiltaan korkeatasoista ja valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön soveltuva on entisenlainen. Aiempaan kaavaehdotukseen verrattuna Huvilan eteläpuolisen katetun terassin aluetta on pienennetty 50 m², mikä on positiivista. Kaavamääräyksessä sanotaan, että katoksen tulee olla mittasuhteiltaan ja arkkitehtuuriltaan selkeästi päärakennukseen nähden alisteinen ja sen ominaispiirteisiin sopeutuva. Kaavamääräys on tarpeellinen, mutta terassialueen kattamista kiinteän kateen sijaan esimerkiksi siirreltäville varjoilla tai markiiseilla kannattaa myös harkita, sillä kiinteä katos jo tehdyn katoksen lisänä saattaa levittää rakennusta häiritsevästi.

Voimassa olevassa asemakaavassa otetaan kantaa myös KL-1-alueen pihapiiriin; pihapiirin istutusten ja pinnoitteiden --- on sovellettava suojelurakennuksen tyyliin. Myös tässä kaavamuutoksessa kannattaa kiinnittää huomiota erityisesti KL-1-alueen, mutta myös KL-2-alueen pinnoitteiden ja istutusten soveltavuuteen valtakunnallisesti merkittävälle alueelle ja suojelurakennusten tyyliin.

Kaavaselostuksen mukaan Puistokatua levennetään sen itäreunasta ja paikalle on mahdollista sijoittaa linja-autopysäkki ja yleisiä pysäköintipaikkoja henkilöautoille. Rannan puistoalueet sekä alue Huvilalta entiselle sairaalalle ovat osa kansallista kaupunkipuistoa. Museo toistaa aikaisemman lausunnon mukaisesti, että Puistokadun varren autopaikat vievät puistolta tilaa ja erottavat historiallisesti toisiinsa liittyvät Huvilan ja entisen yleisen sairaalan entistä enemmän toisistaan. Samoin Huvilan ja sairaalan välinen yhteys heikkenee, kun LPA-alue tuodaan melkein kiinni suojelurakennuksiin ja kasvillisuutta joudutaan poistamaan. Puusto ja muu kasvillisuus luo viihtyisyyttä, pehmentää maisemallisia vaikutuksia ja yhdistää eri alueita toisiinsa, mikä tulee huomioida myös LPA-alueella. Positiivinen muutos edelliseen kaavaehdotukseen on se, että parkkialuetta ei uloteta Uimahallinkadun varren kallioalueelle.

Itärannalla asemakaavamuutos ei enää edellytä vesialueen täyttööä eikä muutoksia rantaviivaan, mikä on merkittävä parannus edelliseen kaavaehdotukseen. Kaavaselostuksen mukaan hotellin toteutuessa osa rantaraittia siirretään muutaman metrin lähemmäs hiekkarantaa. Samalla raitin

pengerrys tulisi lähemmäksi hiekkarantaa. Puusto rantaraitin ja järven välissä säilyy, mutta asemakaavan toteutuessa suurin osa puustosta nykyisen tenniskentän ja rantaraitin välistä todennäköisesti joudutaan poistamaan. Koko kaava-alueella tulisi säilyttää mahdollisimman paljon puustoa ja muuta kasvillisuutta sekä välttää jyrkkiä leikkauksia ja pengerryksiä.

V-2-alueella kelluvien laitureiden ja lautan yhteenlaskettua alaa on pienennetty 1000 k-m²:stä 700 k-m². Hotellin tonttia ja yleisötapahtuma-alueetta on pienennetty. Hotellin rakennusoikeutta on pienennetty 5000 k-m²:sta 3800 k-m² ja kerroslukua nostettu kerroksella (IV). Yta-1-alueen kaavamääräyksessä sanotaan, että yleisötapahtumia varten alueelle saa sijoittaa väliaikaisen teltan enintään neljän vuorokauden ajaksi kerrallaan, minkä jälkeen telttä rakenteineen on purettava. Esiintymislavalle on oma rakennusala, johon saa rakentaa pysyvän 60 m² lavan ja lavan saa kattaa vuosittain ajalle 1.5.–30.9.

Kaavaprosessissa on tullut todettua, että alue on yksinkertaisesti liian pieni, jotta kaikki halutut toiminnot saataisiin sovittua alueelle kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot täysin huomioiden. Kulttuuriympäristön kannalta kaavaehdotus on parantunut edellisestä versiosta, mutta alueen kulttuuriympäristö- ja maisema-arvojen huomioimisessa olisi vielä parannettavaa. Esimerkiksi varmistamalla tapahtuma-alueen reunalla sijaitsevan puuston säilyminen ja pudottamalla hotellirakennuksen harjakorkeutta noin alueen puiden latvojen tasolle myös maisemalliset vaikutukset paranevat. Jos Huvilan ympäristön viheralueita saisi rauhoitettua parkkipaikoilta ja parkkipaikalla huomioitua myös kasvillisuutta sekä huomioitua muita lausunnossa aiemmin esitettyjä huomioita alueen kulttuuriympäristöarvot säilyisivät vielä paremmin.

Savonlinnan museolla ei ole huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

18 / 9.2.2024 Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-13609, Mäntyharju:

Kuvioille on tulossa harvennushakkuu eikä sille ole muinaismuistolain puolesta esteitä. Puutavaran ja hakkuujätteen varastointi muinaisjäännöksen päälle sekä kaivantojen yli metsäkoneilla ajaminen on kuitenkin kielletty.

19 / 28.2.2024 Virtasalmen koulun maalaus, Pieksämäki:

Virtasalmen entinen kirkonkylän kansakoulu valmistui vuonna 1890. Rakennuksessa on säilynyt hyvin alkuperäisiä piirteitä. Rakennus vuorattiin ilmeisesti vuonna 1902 ja maalattiin seuraavana vuonna. Ainakin vuonna 1911 rakennus maalattiin jälleen, 1957 peruskorjattiin ja 1997 maalattiin. Analyysiraportin mukaan seinässä ja ikkunoissa on 11 maalikerrosta, vuorilaudoissa 8 ja ulko-ovessa 4. Päätykolmioiden seinäpintojen, räystäälusten tai vesipeltien maalikerroksia ei ole ilmeisesti tutkittu.

Virtasalmen entinen kirkonkylän kansakoulu on Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) merkitty kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi (ma). Alueella ei ole yleiskaavaa. Asemakaavassa (2022) koulu on merkitty sr-kohteeksi ja kortteli YO-alueeksi. Sr-määräys kuuluu: Suojeltava rakennus, jolla on kulttuurihistoriallista merkitystä. Rakennusta ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen historiallisesti arvokas luonne säilyy. Jos rakennuksessa on aikaisemmin suoritettu rakentamistoimenpiteitä tämän tavoitteen vastaisesti, on rakennusmuutos- ja korjaustöiden yhteydessä pyrittävä korjaamaan tyyliin sopimattomat muutokset. Kohteeseen merkittävästi vaikuttavista toimenpiteistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta.

Rakennuksen julkisivu on vaaleansininen, päätykolmiot ovat vaaleita ja ikkunoiden ja ovien vuorilaudat ja ikkunapokat valkoiset, paitsi ullakon ikkunoiden vuorilaudat vaaleansiniset. Räystäään alusta ja ikkunoiden vesipellit ovat myös vaaleansiniset, kattotuolit ja räystäslaudat valkoiset. Väriyty muutetaan okrankeltaiseksi ja päätykolmiot hieman vaaleammiksi. Räystääänalus, ikkunat sekä

ikkunoiden ja ovien vuorilaudat maalataan valkoisiksi, metallikaiteet, talotikkaat ja ikkunapellit raudanpunaisiksi ja ulko-ovi punertavan ruskeaksi.

Kaikki maalikerrokset poistetaan mekaanisesti, kemiallisesti tai/ja IR-heaterilla. Lahot tai muuten heikot puuosat uusitaan ja kiinnitykset tarkastetaan. Valittuihin kohtiin jätetään alueet, joista maalikerroksia ei poisteta, jotta maalikerroksia on mahdollisuus tutkia myöhemmin. Maalauksesta tehdään mallit. Seinät maalataan Uula pellavaöljymaalilla.

Puuikkunoiden kittaukset uusitaan Tikkurilan Pellavaöljykitillä, ennen kittausta urat pohjustetaan Uula pellavaöljymaalilla. Mahdolliset lahot puuosat ja rikkiäiset lasit uusitaan. Ikkunoiden ulkopinnat maalataan Uula pellavaöljymaalilla. Ikkunapellit kunnostetaan ja maalataan alkydimaalilla raudanpuna sävyyn.

Rakennus on saanut nykyiset värisävyt noin 1980-luvun puolenvälin jälkeen ja maalikerroksista on otettu näytteitä, joskin ei aivan joka paikasta. Maalinäytteen perusteella vaakapaneelipinnan pohjimmainen maalikerros on ollut kuultava okransävyinen, ikkunan pohjimmainen kerros valkoinen, vuorilaudan pohjimmainen kerros harmaa ja ulko-oven valkoinen. Analyysiraportissa ei ole analysoitu onko osa maalikerroksista mahdollisesti pohjamaalia tai ovatko värit esimerkiksi voineet sekoittua keskenään. Koulusta tehdyn historiikirjan mukaan rakennuksen ensimmäiseksi väriksi ainakin suunniteltiin harmaata ja sellainen värikerros seinästä löytyy, joskin ei aivan pohjimmaisena. Varsinainen konservaattorin tekemä väriselvitys, jossa eri aikakausien värikerrokset ajoitetaan ja värisävyt määritetään arkistotyöskentelyn, näytteiden ja esilleottojen avulla, olisi antanut vielä varmemman pohjan väripäätöksille.

Työselostuksen mukaan kaikki maalikerrokset poistetaan. Poistamalla kaikki kerrokset poistetaan rakennuksen historiaa. Muovisideaineiset maalikerrokset on hyvä poistaa, mutta jos pohjalla on tiukasti kiinnipysyvää pintaa, ei sellaisia ole välttämätöntä poistaa. Alimmissa maalikerroksissa on käytetty lyijyä, joka myös suojaa puuta. Jos kaikki poistetaan, suunnitelmassa on hyvin huomioitu jätettäväksi seiniin alueita, joista maalia ei poisteta, jotta maalikerroksia pääsee tarvittaessa tutkimaan myös myöhemmin. Alueet on hyvä jättää vaakapaneeliosasta, päätykolmiosta, ikkunasta, ikkunakarmista, vuorilaudasta, räystäänaluksesta ja kattotuolista ja merkitä jätettävät kohdat julkisivupiirustukseen.

Museo pyytää osallistumista mallikatselmuksiin.

20 / 29.2.2024 Poikkeamislupa, Porrassalmenkatu 35-37, Mikkeli:

Kaksikerroksisen kivisen P-rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Carl Ludvig Engel vuonna 1840 uuden perustettavan lääninsairaalan päärakennukseksi. Rakennusta laajennettiin 1870–1880-luvuilla sekä 1920-luvulla. Lääninlasarettirakennus on sairaalakorttelin vanhinta rakennuskerrostumaa.

Rakennus on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009 Mikkelin Haliitustori ympäristöineen). RKY-alue on huomioitu myös Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) maV-alueena ja Keskussairaalan vanhat rakennukset maV-kohteena. Kantakaupungin osayleiskaavassa 2040 (2019) RKY-alue on myös huomioitu ja P-rakennus muiden keskussairaalan vanhojen rakennusten kanssa rakennussuojelukohteena. Asemakaavassa (2015) rakennusta koskee merkintä sr, korttelia YS ja pihaa /s. Rakennuksesta on tehty rakennushistoriaselvitys vuonna 2019 (Selvitystyö Ahola).

Asemakaavamääräysten mukaan vanhoilla sairaalarakennuksilla ja piha-alueella istutuksineen, kulkuväylineen ja aitoineen on rakennustaiteellisia ja kulttuurihistoriallisia arvoja, joita ei saa purkamalla tai muutostöiden yhteydessä hävittää. --- Korttelialueille on laadittava kokonaisvaltainen piha-, viher- ja istutussuunnitelma, joka on yleissuunnitelmatasoisena esitettävä koko kaava-alueelle

rakennuslupa-asiakirjoihin liitettynä ja kaupungin viheralueista vastaavan yksikön hyväksymänä. --- Rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia korjaus- ja muutostöitä, jotka turmelevat rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa. Ennallistavia muutostöitä saa tehdä.

P-rakennukseen sijoitetaan lastensuojeluyksikkö ja rakennuksen itäpuolelle rakennetaan ulkoilualue, joka aidataan metalliaidalla. Rakennusta lähimpänä oleva viheralue säilyy ja nykyiselle parkkipaikalle rakennetaan osin leikkialue ja osa parkkipaikoista säilyy. Rakennuksen itäsivun reunoille laajennusosiin tehdään sisäänkäynnit, jotka katetaan korkeiden, mustien terästolppien kannattamalla tasaisella mustalla peltikatolla. Toisen sisäänkäynnin kohdalle tehdään kierreportaat, kun toisesta kerroksesta avataan oviaukko portaille. Kummankin reunan sisäänkäyntiä varten valetaan betonista portaat. Uusien sisäänkäyntien kohdalla oli oviaukot parvekkeille 1930-luvulla, mutta parvekkeet poistettiin ja ovet ummistettiin 2000-luvulla. Länsisivun sisäänkäynnin esteettömyyttä parannetaan.

Uusi käyttötarkoitus palvelee korttelin päätarkoitusta terveydenhuollon ja sosiaalitoimen alueena. Museo yhtyy Etelä-Savon ELY-keskuksen lausuntoon (26.2.2024, ESAELY/291/2024). Suunnittelussa tulee huomioida asemakaavamääräykset ja rakennushistoriaselvityksen tulokset. Muutosten tulee sopeutua rakennuksen arkkitehtuuriin ja historialliseen ympäristöön. Ulkotiloissa huomiota tulee kiinnittää katoksiin, uusiin oviin, piha-alueeseen ja sen aitaan; materiaaleihin, malleihin ja väritykseen. Esimerkiksi korkeat katokset ovat rakennuksen julkisivussa vieras elementti, joiden todellista hyötyä tulee punnita tarkkaan. Museo ottaa tarkemmin kantaa muutoksiin mahdollisessa rakennuslupavaiheessa.

Museo suosittelee hankkeesta tehtävän rakennussuojeluselostuksen, jossa esitetään suunnitelman vaikutukset suojelun kohteeseen ja perustellaan ratkaisut rakennussuojelun toteutumisen kannalta: <https://www.korjaustaito.fi/fi/restauroinnin-polku/suuren-hankkeen-polku/toimenpiteiden-maarittely/rakennussuojeluselostus?page-link=myTabWidget>

21 / 16.2.2024 Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-16570 Kivioja, Savonlinna:

Toisen maailmansodan aikaiset kohteet eivät ole muinaismuistolain suojelemissa kiinteitä muinaisjäänköksiä, mutta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) perusteella ne on kuitenkin otettava huomioon maankäytön suunnittelussa niiden historiallisen merkityksensä takia. Kuvialle on tulossa harvennushakkuu. Metsänkäytölle ei ole esteitä, mutta Savonlinnan museo suosittelee, ettei puutavaraa ja hakkuujätettä varastoida Salpalinjan varustusten päälle tai ajeta niiden yli metsäkoneilla eikä muutenkaan kajota niihin.

22 / 28.2.2024 Mikkelin teatterin julkisivukorjaukset, Mikkeli:

Mikkelin teatterin piirustukset on laatinut arkkitehti W. A. Tötterström vuonna 1892. Rakennus tehtiin vapaapalokunnalle ja se on tyyliltään uusrenessanssia. Vierailevat teatteriesitykset siirtyivät palokunnantaloon ja kaupunginvaltuusto kokoontui talossa 1898-1900. Vuonna 1914 talo toimi venäläisen sotaväen majoituspaikkana. Rakennusta laajennettiin vuonna 1911, rakennuspiirustukset laati arkkitehti Otto Holm ja muutostyöt keskittyivät itäpäätyyn, jonne tehtiin kivinen näyttämöosa ja palotorni. Rakennusta laajennettiin ja muutettiin vuonna 1934 Martti Välikankaan suunnitelmin, kun VPK luovutti tontin kaupungille ja kaupunki halusi rakennukseen ajanmukaisen juhlatilan. 1970-luvulla rakennusta laajennettiin ja korjattiin Mikkelin teatterin käyttöön. Inventoinnin mukaan rakennus on maakunnallisesti arvokas kohde, jolla on rakennushistoriallista ja maisemallista arvoa. Rakennus muodostaa Savilahdenkatu 13 kanssa kaupunkikuvan kannalta merkittävän kokonaisuuden ja on tyylillinen harvinaisuus kaupungissa.

Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) teatteritalon vanha osa on merkitty kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi. Kantakaupungin osayleiskaavassa 2040 (2019) kohde on osa sk-alueita ja kohteella on sr-merkintä:

rakennussuojelukohde, jonka arvokas rakennuskanta ja lähiympäristö tulee säilyttää. Suoritettavissa muutos-, korjaus- ja laajennustoimenpiteissä on säilytettävä kohteen kulttuuri- ja rakennushistorialliset arvot. --- Asemakaavassa (1983) kohde on kulttuuritoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueella (YY).

KORJAUSSUUNNITELMA

Rakennuksen rappaukset uusitaan kokonaisuudessaan. Alkuperäistä julkisivumateriaalia jätetään näkyviin erikseen sovittaviin kohtiin. Rappausalueilla tehdään värikerrostutkimus tilaajan toimesta ennen rappauskerroksen poistamista ja samalla selvitetään rappauskäsittelyn alkuperään liittyvät työtavat, jotka vaikuttavat pinnan muotoon ja struktuuriin. Kaikki uusittavat koristeistoitukset mitataan ja niiden profiilit dokumentoidaan korvaavien osien tekoa varten. Kaikki rappauskerrokset tehdään kalkkilaastilla (KS 100/0) märkälaastimenetelmällä. Uusien rappauksen pintastruktuurin ja detaljien tulee olla nykyistä rappausta vastaavia. Värisävyt erillisen väritutkimuksen mukaan (väritutkimus tilaajan hankintana). Rapatut koristeosat säilytetään mahdollisuuksien mukaan. Uusittavat koristeosat tehdään alkuperäisten mukaisiksi ja kiinnitetään valmiina paikoilleen mekaanisesti (esim. terästanko ja injektointimassa) urakkaan kuuluvana ennen pintarappausta. Tarkempi kiinnitystapa sovitaan ennen niiden toteutusta. Rapatut julkisivut maalataan kalkkimaalilla ja letkutorni, johon kohdistuu enemmän räsitusta, puhdassilikaattimaalilla (Keim Purkristalat).

Puujulkisivun vaakaponttilaudoitusta uusitaan pääosin julkisivun eteläpuolelta pääsisäänkäynnin syvennyksestä ja pohjoisjulkisivun luoteisnurkkauksesta. Muuten vanha panelointi korjataan tarvittaessa ja maalataan. Paneloinnin uusimiskohdissa hirsiseinää joudutaan korjaamaan tapauskohtaisesti joko hirsii uusien tai paikaten. Puurakenteiset koristeosat pyritään kunnostamaan, uusittavat osat tehdään vanhojen mukaan ja ennen purkamista olevat koristeosat dokumentoidaan huolellisesti. Puujulkisivun maalikerrokset poistetaan kokonaisuudessaan mekaanisesti ja sivellinmaalataan pellavaöljypohjaisella maalilla tuotevalmistajan ohjeiden mukaisesti. Uuden maalin soveltuminen vanhalle pohjalle varmistetaan maalinvalmistajalta. Maalauksista tehdään ~2 m² koealue, joka hyväksytetään arkkitehdilla ja tilaajalla ennen maalaustyön jatkamista.

Suurin osa puuikkunoista uusitaan kokopuisina sisään-ulosaukeavina ja maalataan pellavaöljymaalilla. Lyijylasi-ikkuna ja osa pohjoisjulkisivun ikkunoista kunnostetaan. Lyijylasi-ikkunan kunnostus toteutetaan erillishankintana. Kunnostettavista puuikkunoista poistetaan maali mekaanisesti tai kemiallisesti, lasit kitataan pellavaöljykitillä tai listoilla entisen mukaan ja ikkunat maalataan pellavaöljymaalilla. Nykyiset puu-ulko-ovet huolletaan ja maalataan öljymaalilla.

Julkisivun vaakasuuntaiset vesipellitykset uusitaan, syöksytorvet ja sadevesikourut uusitaan nykyistä vastaavina. Syöksytorvet ja sadevesikourut sekä kattokaivot varustetaan sulanapitolämmityksellä.

Luonnonkivisokkeli kunnostetaan. Sokkelin kiviladonnan makkarasaumat säilytetään ja korjataan rikkiäisiltä osin. Pilareiden saumat korjataan tarvittavilta osin. Saumausmassojen tulee vastata olemassa olevia koostumukseltaan, lujuudeltaan ja värisävyiltään. Betonisokkeli puhdistetaan ja tarvittaessa korjataan ja maalataan kahteen kertaan silikonihartsimaalilla.

Sisäänkäyntilipan bitumikatto uusitaan bitumikattona, laajennusosan rivipeltinen harjakatto uusitaan konesaumapeltikatteenä ja maalataan parin vuoden päästä, ja bitumikermiosa uusitaan bitumikermikatteenä. Huollettavan vesikatteen kaikki nykyiset maalit poistetaan mekaanisesti ja/tai kemiallisesti, ruoste poistetaan ja mahdolliset vauriot korjataan. Nykyisen pinnoitteen poisto on osoittautunut hankalaksi ja käytettävä maalityyppi on vielä auki.

Teräsosat huoltomaalataan alkydimaalilla.

Puujulkisivusta on otettu kaksi näytettä ja teetetty maalianalyysi. Rakennusselostuksen mukaan kohteessa käytettävät värisävyt varmistetaan myöhemmin. Kaikki uudet värisävyt toteutetaan arkkitehdin erillisen värisuunnitelman mukaisesti. Värisuunnitelmaa varten toteutetaan vanhoihin värisävyihin liittyviä selvityksiä tilaajan toimesta ennen korjaustöiden toteutusta.

Mallityöt tehdään useasta eri työvaiheesta.

MUSEON KOMMENTIT

Suunnitelmassa on ilahduttavasti otettu huomioon Museoviraston korjauskorttien käyttö rakentamisen yleisten laatuvaatimuksien ja RT-korttien lisäksi. Kohteessa on esitetty käytettäväksi perinteisiä kohteessa alkujaankin käytettyjä materiaaleja kuten pellavaöljymaalialia, kalkkimaalia, kalkkilaastia ja pellavaöljykittiiä.

Pintoja poistettaessa rakennusselostuksessa on todettu asiallisesti, että alkuperäistä julkisivumateriaalia jätetään näkyviin erikseen sovittaviin kohtiin, paikat ja niiden koko sovitaan Museoviraston (tässä tapauksessa museon) ja Rakennusvalvonnan edustajien kanssa.

Suunnitelmassa on tiedostettu uusittavien koristeiden ja listoitusten dokumentoinnin tärkeys. Rakennusselostuksessa sanotaan, että uusittavat rapatut koristeosat tehdään alkuperäisten mukaisiksi ja kiinnitetään valmiina paikoilleen mekaanisesti. Rapattujen koristeiden tekotapa tulee selvittää, että onko koristeet kiinnitetty alkujaan irrallisina, mikä voi viitata siihen, että ne ovat kipsisiä, vai onko ne muotoiltu paikoillaan laastista sapluunoilla, ja päättää tekotapa sen mukaisesti.

Suurin osa rakennuksen ikkunoista uusitaan. Positiivista esitetyssä uusimisessa on, että ikkunat uusitaan kokopuisina, kittinä käytetään pellavaöljykittiiä ja ikkunat maalataan pellavaöljymaalialla. Uusittaessa ikkunat tulee olla malliltaan ja heloineen pävineen entistä vastaavia, ei ikkunatehtaan valmiin perinnemallin mukaisia. Rakennuksen T-ikkunat, pienet ikkunat ja osa pääsisäänkäynnin yläpuolisista korkeista ikkunoista voi olla alkuperäisiä. Länsipäädyn ja luultavasti myös pohjoissivun kaksiruutuiset ikkunat on vaihdettu T-ikkunoista nykyisenmallisiin ennen 1950-lukua, mahdollisesti 1930-luvulla. Myös pääsisäänkäynnin yläpuolisissa 9-ruutuisissa ikkunoissa on ylimpien ikkunapokien kokoa muutettu oletettavasti samaan aikaan, kun osa T-ikkunoista on muutettu kaksiruutuisiksi. Ikkunoiden muista uusimisista ei ole tietoa. Materiaaleja uusittaessa kohteen rakennushistoriallinen arvo heikkenee. Aineiston perusteella ikkunoissa ei ole sellaisia vakavia vaurioita, jotka estäisivät niiden kunnostamisen. Museo kehottaakin ikkunoiden kunnostamiseen uusimisen sijaan.

Puujulkisivut on viimeksi maalattu sinisellä akrylaattimaalialla. Maalikerroksia on 14–17 ja rakennus on ollut aiemmin vaalea ja maalattu pellavaöljymaalialla. Rappausosien värisävyjä ei ole selvitetty, mutta rakennusselostuksen mukaan ne aiotaan selvittää, mikä on tarpeellista. Valittu väritys tulee perustua tutkittuun tietoon. Väriselvityksen tulokset tulee toimittaa museolle ja museo kutsua mallikatselmuksiin. Alkuperäistä julkisivumateriaalia jätetään sovittaviin kohtiin, joiden valintaan museo osallistuu.

Puupaneeleista poistetaan kaikki maali. Museo ei näe kaiken maalin poistamista välttämättömänä. Irtoavat ja ylemmät muovisideaineiset maalikerrokset on hyvä poistaa, mutta alemmat pellavaöljypohjaiset lyijypitoiset kerrokset suojaavat puuta ja ovat osa rakennuksen historiaa.

23 / 21.2.2024 Purkamislupa, Kallioniementie 106, Mikkeli:

Kallioniemen rantamakasiini sijaitsee Ristiinassa Toijolan kylässä Kallioniemen huvilan luoteispuolella rannalla. Professori Emil Nestor Setälä rakennutti Kallioniemen huvilan 1896–97

kesäasunnokseen arkkitehti Yrjö Sadeniuksen, myöhemmin Sadeniemen, laatiman suunnitelman mukaan. Setälät luopuivat huvilasta vuonna 1920 ja se siirtyi myöhemmin Helsingin opettajayhdistyksen omistukseen. Huvila toimi pitkään kaupungin kesäsiirtolana, kunnes Helsingin kaupunki vuonna 1988 myi tilan Ristiinan kunnalle. Nykyään rakennuksen ja alueen omistaa Mikkelin kaupunki.

Rantamakasiini on harjakattoinen katosrakennelma huopakatteella, pohjoisosa ja eteläosan päätykolmio on lautaverhottu ja maalattu punaiseksi. Pohjoispäädyssä on lisäksi vanerilla verhottu, harkoille perustettu, pulpettikattoinen laajennus. Rakennuksen vieressä on terassi. Kallioniemen inventointitiedoissa mainitaan vain, että ”huvila-alueeseen liittyy 1980-luvulla tehty vierasvenesatama laitureineen ja kevytrakenteisine huoltorakennuksineen”. Makasiini näkyy kuitenkin vuoden 1970 peruskartassa ja paikallistiedon mukaan rakennus olisi tehty 1950–60-luvulla kesäsiirtolan aikaan katokseksi tiskaamista varten. Sitä on muutettu 1980-luvun lopulla, mm. keskitukia poistettu ja tehty kattoristikot, asennettu lautaseinät ja vanerilattia.

Rantamakasiini on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009 Toijolan kylän historialliset kohteet) ja valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta (VAMA 2021 Ristiinan veskansan kulttuurimaisema). Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) alue on huomioitu maV-alueena, Kallioniemi SR-kohteena ja rantaan on merkitty venesatama. Rantaosayleiskaavassa (2013) makasiini sijoittuu LS- ja ma-alueelle. Huvila on suojeltu 26.10.1989 valtioneuvoston päätöksellä. Alueella ei ole ranta-asemakaavaa.

Kallioniemen tilan yleissuunnitelmassa (2010) todetaan sataman kaipaavan maisemallista kohennusta, olevan yleisvaikutelmaltaan epäsiisti eikä sen koeta tukevan kohteen maisemallista arvoa ja suojelutavoitteita. Suunnitelmassa nykyinen makasiini korvattaisiin uudella makasiinilla, johon on sijoitettu eri toimintoja. Myös Suurlahdentien alueen maisemanhoitosuunnitelmassa (2001) todetaan satama-alueen kaipaavan toiminnallista selkeyttämistä.

Rantamakasiinilla ei ole sellaisia kulttuurihistoriallisia arvoja, jotka estäisivät sen purkamisen. Rakennus on kevytrakenteinen ja muutettu, sitä ei ole huomioitu yleiskaavassa säilyttävien merkinnöin eikä sitä ole myöskään edellytetty säilytettäväksi yleissuunnitelmassa tai maisemanhoitosuunnitelmassa.

24 / 19.3.2024 Veturitallin alueen asemakaavan muutosehdotus, Mikkel:

Kaavaselostuksen mukaan asemakaavan muutoksen tavoitteet muuttuivat kaavatyön aikana luonnosvaiheen jälkeen. Kaavamutoksen alkuperäinen tavoite oli mahdollistaa uuden hypermarketin rakentaminen veturitallien ja lokkiluhdan alueelle. Luonnosvaiheessa kaavamutoksen alkuperäinen hakija vetäytyi hankkeesta ja kaavan laadintaa jatkettiin Mikkelin kaupungin omana hankkeena. Ehdotusvaiheessa kaavan tavoitteeksi asetettiin uuden kauppakeskuskeskittymän rakentamisen mahdollistaminen. Kaavan tavoitteet eivät siten muuttuneet oleellisesti aloitus- ja luonnosvaiheesta. Muutoksen tavoitteena on kasvattaa alueen rakennusoikeutta ja mahdollistaa toimivat liikenne- ja pysäköintijärjestelyt. Asemakaavan muutoksella kehitetään keskustan alueen kaupallista palvelukokonaisuutta. Lisäksi hankkeen aikana ratkaistaan rakennussuojelulliset asiat ja selvitetään hulevesiin ja pohjavesiin sekä luontoarvoihin liittyvät kysymykset.

Mikkelin veturitallista on tehty rakennushistoriaselvitys (Ramboll 30.3.2022) ja museon rakennustutkija on käynyt kohteessa paikan päällä 1.6.2022. Rakennuksella on rakennushistoriallista, maisemallista ja historiallista arvoa. Mikkelin veturitalli on yksi maakunnan kolmesta veturitallista ja rakennettu Valtion rautateiden tyyppiirustusten mukaan Savon radan rakentamisen myötä. Veturitallin vanhin osa on valmistunut 1889 ja pilttuista on lisätty tarpeen myötä vuosina 1904, 1908, 1908–1913. Osaa pilttuista on pidennetty 1928 ja 1947.

Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) Mikkelin veturitallit on kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävä kohde: Kohteen ja sen ympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistoriallisesti arvokas kokonaisuus ja erityispiirteet. Mikkelin kantakaupungin osayleiskaavassa 2040 (2019) rakennus on merkitty rakennussuojelukohteeksi sr 152: Rakennussuojelukohde, jonka arvokas rakennuskanta ja lähiympäristö tulee säilyttää. Suoritettavissa muutos-, korjaus- ja laajennustoimenpiteissä on säilytettävä kohteen kulttuuri- ja rakennushistorialliset arvot. Kohteiden arvo ja ominaispiirteet on esitetty kaavaselostuksessa. Arvokkaita kohteita koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on neuvoteltava museoviranomaisen ja Mikkelin kaupunkisuunnittelun kanssa. Alue on myös keskustatoimintojen aluetta C-3, jonka mukaan mm. alueen täydennysrakentamisessa tulee huomioida kulttuuriympäristön arvot, keskustan maisemallinen merkitys sekä kaupunkikuvan korkea laatu. Asemakaavassa (1981) veturitalli ja sen lähialue on rautatiealuetta LR.

Asemakaavamuutoksessa pääosin rautatiealuetta oleva alue muutetaan liikerakennusten korttelialueeksi KL. Kaava-alueen itäosa on EV-1-aluetta. Alueiden väliin osoitetaan liikerakennusten korttelialuetta palveleva pysäköintialue LPA-2. Veturitallirakennus suojellaan merkinnällä sr-1 ja sen pohjois- ja eteläpuolelle osoitetaan rakennusalat enintään kaksikerroksisille rakennuksille.

Kaavasuunnitelma on parantunut edellisestä versiosta, kun veturitallin suojelumerkintä on muutettu koskemaan koko rakennusta ja uudisrakennuksen rakennusalaan on jätetty väliä. Rakenteista ja maaperästä löytyneiden haitta-aineiden vuoksi rakennuksen kunnostaminen uuteen käyttötarkoitukseen voi olla haastavaa. Kannattaa kuitenkin vielä pohtia, voiko kaavamääräyksessä ohjata kunnostuksia suunniteltaessa ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon myös rakennushistoriaselvityksessä mainittuja sisätilojen säilyneitä vanhoja piirteitä, kuten ovia.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ei huomautettavaa.

25 / 26.2.2024 Aurinkovoimala, Rantasalmi:

Suunnitelma-alue on Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) osittain turvetuotantoaluetta (EOT). Alueella ei ole yleis- tai asemakaavaa.

Suunnitelma-alueella ei sijaitse rakennuksia eikä kiinteitä muinaisjäännöksiä. Museolla ei ole huomautettavaa hankkeeseen rakennetun kulttuuriympäristön tai arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

26 / 22.2.2024 Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-18609, Savonlinna:

Toisen maailmansodan aikaiset kohteet eivät ole muinaismuistolain suojelemissa kiinteitä muinaisjäännöksiä, mutta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) perusteella ne on kuitenkin otettava huomioon maankäytön suunnittelussa niiden historiallisen merkityksensä takia. Kuvialle on tulossa harvennushakkuu ja mätästys. Metsänkäytölle ei ole esteitä, mutta Savonlinnan museo suosittelee, ettei puutavaraa ja hakkuujätettä varastoida Salpalinjan varustusten päälle tai ajeta niiden yli metsäkoneilla eikä muutenkaan kajota niihin.

27 / 19.3.2024 Mikkelin kaupungin 16. kaupunginosa (Kenkäveronniemi), Puhdistamo, OAS:

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan asemakaavan muutoksen tavoitteena on mahdollistaa matkailupalveluiden ja kaupallisten liiketoimintojen kehittäminen entisen jätevedenpuhdistamon alueella. Jätevedenpuhdistamo valmistui vuonna 1960 ja sen käyttö päättyi syksyllä 2021, jonka jälkeen alue on ollut tyhjillään.

Alue rajautuu eteläosastaan valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY 2009 Kenkäveronniemen pappila), joka on huomioitu myös Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) maV-alueena ja kantakaupungin osayleiskaavassa (2019) valtakunnallisesti arvokkaana kulttuuriympäristönä. Osayleiskaavassa Kenkävero ja sen pellot on merkitty myös kulttuurimaisema-

alueeksi. Osayleiskaavassa puhdistamon alue on merkitty C-3-alueeksi ja sitä koskee muun muassa sinivihreä sydän -merkintä. Asemakaavassa (1978) alue on YT-alueita ja P-alueita.

Kaavaprosessissa tulee arvioida muuttuvan maankäytön vaikutus viereiseen valtakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristön alueeseen. Vaikutuksen arvioinnissa on hyvä käyttää apuna havainnekuvia. Kaavaselostuksessa on hyvä olla lyhyt historiakatsaus alueesta sekä rakennuskannan kuvaus, ellei niitä ole jo purettu.

Museolla ei ole huomauttamista arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

28 / 26.2.2024 Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-20297, Puumala:

Kuvioille on tulossa harvennushakkuu eikä sille ole muinaismuistolain puolesta esteitä. Puutavaran ja hakkuujätteen varastointi muinaisjäännösalueelle on kuitenkin kielletty.

29 / 7.3.2024 Viuhonmäen aurinkovoimala, pääsääntöinen tieyhteys, Savonlinna:

Vaihtoehto, jossa tieyhteys tehtäisiin Johtokadulta Vanhan Viipurintien kautta, tulee koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä (Vanha Viipurintie, Museoviraston muinaisjäännösrekisterin tunnus 1000027587) vaatii muinaismuistolain (295/63) 13 § mukaisen neuvottelun Museoviraston kanssa. Neuvottelussa selvitetään kajoamisen edellytykset ja tarvittavat tutkimukset. Muinaismuistolain 15 § mukaan hankkeen toteuttajan on korvattava mahdollisista tutkimuksista aiheutuvat kustannukset.

Vaihtoehtoon, jossa tieyhteys tehtäisiin asemakaavan mukaisesti Kaapelikadulta, ei ole arkeologisen kulttuuriperinnön osalta huomauttamista. Vaihtoehto olisi myös maisemallisesti suositeltavampi.

30 / 28.3.2024 Kangasniemen rakennusjärjestys. OAS:

Kangasniemen kunta on pyytänyt Savonlinnan museolta lausuntoa koskien Kangasniemen rakennusjärjestyksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Kunnan tavoitteena on saada rakennusjärjestys valmiiksi samaan aikaan, kun uusi Rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta käy hyvin ilmi rakennusjärjestyksen päivittämisen lähtökohdat ja tavoitteet sekä osallistumis-, vuorovaikutus- ja päätöksentekomenettelyt.

Rakentamislain (§ 17) mukaan *rakennusjärjestyksessä voidaan antaa paikallisista oloista johtuvat suunnitelmallisen ja sopivan rakentamisen, kulttuuri- ja luonnonarvojen huomioon ottamisen sekä hyvän elinympäristön toteutumisen ja säilyttämisen kannalta tarpeelliset määräykset. Rakennusjärjestyksen määräykset eivät saa olla kiinteistönomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuuttomia. Rakennusjärjestyksen määräykset voivat koskea rakennuspaikkaa ja muita alueita, rakennuksen kokoa ja sen sijoittamista, rakennuksen sopeuttamista ympäristöön, rakentamistapaa, istutuksia, aitoja ja muita rakennusta pienempiä rakennuskohteita, rakennetun ympäristön hoitoa, vesihuollon järjestämistä, sekä muita niihin rinnastettavia paikallisia rakentamista koskevia seikkoja. Rakennusjärjestyksen uusimiseen sisältyy myös vaikutusten arviointi, joka kohdistuu muun muassa rakennettuun ympäristöön ja maisemaan.*

Rakennusjärjestyksen uudistamisessa on hyvä miettiä millaisin määräyksin kunnan erityyppisten kulttuurihistoriallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaiden alueiden ja kohteiden turvaamista voidaan edistää sen lisäksi mitä rakentamislain ja muualla määrätään. Kaavatilanne on erilainen kunnan eri alueilla ja inventointitiedoissakin on vaihtelua tai sellaisia ei ole ollenkaan. Kohteilla voi olla kulttuurihistoriallista merkitystä, vaikka niitä ei olisikaan suojeltu. Uuden lain myötä osa rakennuksista ei tarvitse luvitusta ja vastuuta on siirretty rakennusvalvonnalta rakentamis- tai korjaustoimeen ryhtyvälle itselleen. Kulttuurihistoriallisesti merkittävien alueiden ja kohteiden arvojen turvaamiseksi rakennusjärjestyksessä on hyvä olla selkeät ohjeet, mistä rakennus- tai

korjaushankkeeseen ryhtyvä löytää tietoa kohteensa tai alueensa kulttuurihistoriallisista arvoista ja voi ottaa ne huomioon hankkeessaan.

Suunnittelussa on hyvä miettiä myös pitäisikö rakennusjärjestyksessä ottaa kantaa missä tapauksissa uuden rakennuskohteen rakentamisella on vähäistä merkittävämpää vaikutusta ja rakentaminen edellyttäisi rakentamislupaa (RakL § 42).

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä on jättänyt esityksen arkeologista kulttuuriperintöä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Työryhmä ehdottaa, että muinaismuistolaki korvattaisiin lailla arkeologisesta kulttuuriperinnöstä. Lisäksi ehdotetaan muutettavan eräitä muita asiaan liittyviä lakeja. Arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluisivat arkeologiset jäännökset, löydöt ja niistä arkeologista kulttuuriperintöä koskevan lain mukaisesti hankittu tai tuotettu tieto. Osa arkeologisista jäännöksistä olisi rauhoitettu muinaismuistolain tavoin suoraan lain nojalla. Suoraan lakiin perustuvan rauhoituksen kriteereitä ehdotetaan täsmennettävän aikarajoilla. Lisäksi jäännöksiä olisi mahdollista rauhoittaa erikseen tehtävillä päätöksillä.

Lain valmistelussa on huomioitu arkeologista kulttuuriperintöä koskevan käsityksen muuttuminen, perustuslain ja muun lainsäädännön muutokset sekä muinaismuistolain soveltamiskäytäntö. Museovirasto säilyisi arkeologisen kulttuuriperinnön rauhoitusta valvovana viranomaisena, ja alueellisten vastuumuseoiden asiantuntijaroolia täsmennettäisiin.

Jos uusi laki arkeologisesta kulttuuriperinnöstä vahvistetaan Kangasniemen kunnan rakennusjärjestyksen uudistamisen aikana, uusi laki tulee ottaa huomioon rakennusjärjestystä uudistettaessa.

31 / 28.3.2024 Hirvensalmen rakennusjärjestys, OAS:

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta käy hyvin ilmi rakennusjärjestyksen päivittämisen lähtökohdat ja tavoitteet sekä osallistumis-, vuorovaikutus- ja päätöksentekomenettelyt. Hirvensalmen kunnan tavoitteena on, että uudistettu rakennusjärjestys saadaan voimaan tammikuun 2025 aikana, jolloin uusi rakentamislaki tulee voimaan.

Rakentamislain (§ 17) mukaan *rakennusjärjestyksessä voidaan antaa paikallisista oloista johtuvat suunnitelmallisen ja sopivan rakentamisen, kulttuuri- ja luonnonarvojen huomioon ottamisen sekä hyvän elinympäristön toteutumisen ja säilyttämisen kannalta tarpeelliset määräykset. Rakennusjärjestyksen määräykset eivät saa olla kiinteistönomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuuttomia. Rakennusjärjestyksen määräykset voivat koskea rakennuspaikkaa ja muita alueita, rakennuksen kokoa ja sen sijoittamista, rakennuksen sopeuttamista ympäristöön, rakentamistapaa, istutuksia, aitoja ja muita rakennusta pienempiä rakennuskohteita, rakennetun ympäristön hoitoa, vesihuollon järjestämistä, sekä muita niihin rinnastettavia paikallisia rakentamista koskevia seikkoja.* Rakennusjärjestyksen uusimiseen sisältyy myös vaikutusten arviointi, joka kohdistuu muun muassa rakennettuun ympäristöön ja maisemaan.

Rakennusjärjestyksen uudistamisessa on hyvä miettiä millaisin määräyksin kunnan erityyppisten kulttuurihistoriallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaiden alueiden ja kohteiden turvaamista voidaan edistää sen lisäksi mitä rakentamislaisissa ja muualla määrätään. Kaavatilanne on erilainen kunnan eri alueilla ja inventointitiedoissakin on vaihtelua tai sellaisia ei ole ollenkaan. Kohteilla voi olla kulttuurihistoriallista merkitystä, vaikka niitä ei olisikaan suojeltu. Uuden lain myötä osa rakennuksista ei tarvitse luvitusta ja vastuuta on siirretty rakennusvalvonnalta rakentamis- tai korjaustoimeen ryhtyvälle itselleen. Kulttuurihistoriallisesti merkittävien alueiden ja kohteiden arvojen turvaamiseksi rakennusjärjestyksessä on hyvä olla selkeät ohjeet, mistä rakennus- tai korjaushankkeeseen ryhtyvä löytää tietoa kohteensa tai alueensa kulttuurihistoriallisista arvoista ja voi ottaa ne huomioon hankkeessaan.

Suunnittelussa on hyvä miettiä myös pitäisikö rakennusjärjestyksessä ottaa kantaa missä tapauksissa uuden rakennuskohteen rakentamisella on vähäistä merkittävämpää vaikutusta ja rakentaminen edellyttäisi rakentamislupaa (RakL § 42).

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä on jättänyt esityksen arkeologista kulttuuriperintöä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Työryhmä ehdottaa, että muinaismuistolaki korvattaisiin lailla arkeologisesta kulttuuriperinnöstä. Lisäksi ehdotetaan muutettavan eräitä muita asiaan liittyviä lakeja. Arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluisivat arkeologiset jäännökset, löydöt ja niistä arkeologista kulttuuriperintöä koskevan lain mukaisesti hankittu tai tuotettu tieto. Osa arkeologisista jäännöksistä olisi rauhoitettu muinaismuistolain tavoin suoraan lain nojalla. Suoraan lakiin perustuvan rauhoituksen kriteereitä ehdotetaan täsmennettävän aikarajoilla. Lisäksi jäännöksiä olisi mahdollista rauhoittaa erikseen tehtävillä päätöksillä.

Lain valmistelussa on huomioitu arkeologista kulttuuriperintöä koskevan käsityksen muuttuminen, perustuslain ja muun lainsäädännön muutokset sekä muinaismuistolain soveltamiskäytäntö. Museovirasto säilyisi arkeologisen kulttuuriperinnön rauhoitusta valvovana viranomaisena, ja alueellisten vastuumuseoiden asiantuntijaroolia täsmennettäisiin.

Jos uusi laki arkeologisesta kulttuuriperinnöstä vahvistetaan Hirvensalmen kunnan rakennusjärjestyksen uudistamisen aikana, uusi laki tulee ottaa huomioon rakennusjärjestystä uudistettaessa.

32 / 11.3.2024 Asema-aukion pohjoisosan katusuunnitelmat ja siihen liittyvät yleisten alueiden suunnitelmat, Pieksämäki:

Asemakatu ja asema-aukion eteläosa on toteutettu v. 2023 hyväksytyjen suunnitelmien mukaisesti. Asema-aukion pohjoisosan toteutus on kesällä 2024. Uudessa suunnitelmassa aukion ajoväylää on levennetty ja aukiolle sijoitetaan taideteos. Muutoin suunnitelmat ovat pääosin aiemmin hyväksytyin mukaiset.

Savonlinnan museolla ei ole suunnitelmiin huomauttamista.

33 / 25.3.2024 Ratakadun asemakaavan muutos, OAS ja luonnos, Pieksämäki:

Kaavoitushankkeen tarkoituksena on muuttaa kaavan mukainen rautatiealue (LR) puistoalueeksi (VL), sekä yleiseksi pysäköinti alueeksi (LP). Asemakaavan muutoksen tavoitteena on muuttaa alue lähivirkistysalueeksi, jolle osoitetaan tarvittavat yhteystarpeet. Lisäksi asemakaavan muutokselle osoitetaan lisää yleisiä pysäköintipaikkoja, joilla parannetaan aseman seudun saavutettavuutta.

Keskusta-alueen strategisessa osayleiskaavassa (2016) alue on tiivistyvää keskusta-aluetta, pohjoisosassa on merkittävä saapumisen piste tai maamerkin paikka, ja alueen halki menee tärkeä ja/tai kehitettävä pyöräilyn ja kevyen liikenteen reitti tai yhteystarve. Keskustan eteläosan yleiskaavassa (2012) alue on keskustatoimintojen aluetta ja alueen halki menee kevyenliikenteen reitti. Asemakaavassa (1978) alue on LR-aluetta. Suunnitelma-alueen eteläpuolella on vanha asemarakennus vuodelta 1889, joka on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009 Pieksämäen rautatieläisympäristöt). Asemarakennuksessa toimii Savon radan museo ja myös sen piha-alueella on rautatiekulttuuria esittelevää esineistöä ja rakennelmia.

Alue olisi viihtyisämpi, jos puistoa jatkaa parkkipaikalle. Parkkipaikkojen tarve on toki ymmärrettävää, mutta vaihtoehtoisia sijainteja lähialueella kannattaa selvittää. Jos parkkipaikka alueelle osoitetaan, tulee alueella kiinnittää huomiota vettä läpäiseviin pinnoitteisiin ja yleiseen viihtyisyyteen esim. istutusten avulla ja olevaa kasvillisuutta säästämällä. Lähivirkistysalueen (ja koko asema-alueen)

suunnittelussa kannattaa hyödyntää Museoviraston korjauskorttia aseman puistoista ja pihosta: https://www.museovirasto.fi/uploads/Tiedotteet_2018/Meista/Julkaisut/aseman-puisto-ja-pihat.pdf. Suomen Rautatiemuseolta voi kysyä löytyykö Pieksämäen asemalta vanhaa puistosuunnitelmaa, jota voisi mahdollisesti hyödyntää puistoalueiden suunnittelussa, ja ilmeisesti näin on jo toimittu.

Suunnitelma-alueella sijaitsee punainen pumppukoppi, joka on inventoinnin mukaan siirretty nykyiselle paikalle 2015–2017 (?) joko Haapakosken asemalta tai kaupungista Pieksänjärven rannalta. Arvioinnin mukaan rakennus on osa VR:n vanhaa rakennuskantaa, jossa on säilynyt valmistumisajalta pääosin runko, vuori, ikkuna ja toinen ovi. Vaihdetut rakenneosat on yhdistetty luontevasti vanhaan osaan, mutta toteutettu osin modernina lisärakentamisena. Rakennus on arvioitu kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi ja sillä on rakennushistoriallista arvoa. Rakennuksen säilyminen tulee turvata kaavassa, mutta sen siirtämisen toiseen paikkaan vanhalla asema-alueella voi mahdollistaa.

Kaavaselostukseen on hyvä lisätä joitain valokuvia suunnittelualueelta havainnollistamaan nykytilannetta.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaavamuutoksesta ei ole huomautettavaa.

34 / 5.3.2024 Veikan kartanon kuisti, Mikkeli:

Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannan mukaan Veikka on edustava talonpoikainen maatalon pihapiiri, entinen ratsutila. Klassistinen, aumakattoinen päärakennus sijaitsee mäen laella. Rakennus on rakennettu 1800-luvulla kahdessa eri vaiheessa. Myöhemmin siitä on poistettu kokonaan vinkkelisiipi. Pihaan kuuluvat myös harmaakivinen viljamakasiini, kaksi aittariviä ja useita muita talous- ja varastorakennuksia. Päärakennuksen länsipuolella on terassoitu puutarha. Teiden varressa ja pihapiirissä on kiviaitoja. Maakunnallisesti arvokas kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia arvoja.

Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) kohde on kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävä kohde: Kohteen ja sen ympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistoriallisesti arvokas kokonaisuus ja erityispiirteet. Alueella ei ole yleis- tai asemakaavaa.

Päärakennuksen itäjulkisivulla on kaksi kuistia, joista toinen pienempi avokuisti muutetaan samanlaiseksi umpikuistiksi, kuin toinen jo on. Kuistiin tulee harmaa kivi/betonisokkeli, keltainen vaakapaneeli valkoisilla vuorilaudoilla, ruskea peltikate ja 6-ruutuisia ikkunoita. Rakennuksen pohjoispäädyssä tehdään lisäksi sisätiloissa muutoksia; ainakin seiniä puretaan ja uusia tehdään, saunaosasto uudistetaan.

Mahdollisten muutosten on hyvä perustua tietoon rakennuksen historiasta ja soveltua rakennuksen ominaispiirteisiin. Museolla on hyvin niukasti tietoa rakennuksessa tehdyistä muutoksista. Ilmakuvien perusteella pohjoispäädyssä vaikuttaa olleen laajennus, joka on purettu 1950–1980-lukujen aikana ja nykyinen avokuisti voi mahdollisesti olla tältä ajalta. Nykyinen suurempi kuisti, joka kopioidaan toiseen kuistiin, on suurennettu ja uusittu 2000-luvun alkupuolella. Jos muutettavan kuistin paikalla on ollut perinteisesti nykyisenlainen avokuisti, niin sellainen on hyvä säilyä. Kaksi samanlaista kuistia luo yhtenäisyyttä, mutta samalla menetetään näyttävämmän pääsisäänkäynnin ja vaatimattomamman sivusisäänkäynnin välinen hierarkia, mihin kuistien erilaisuus viittaa.

Sisätilojen muutostöissä kannattaa huomioida Museoviraston korjauskortti Märkätila vanhaan taloon: <https://www.korjaustaito.fi/fi/korjauskortit/markatila-vanhaan-taloon> ja dokumentoida valokuvien sisätilojen nykytila sekä purku- ja muutostyöt. Sisätiloissa suositellaan säilytettävän mahdollista vanhaa kiinteää sisustusta ja rakenteita mahdollisuuksien mukaan.

35 / 14.3.2024 Purkamislupahakemus, Torikatu 1, Pieksämäki:

Kohde on Osuuspankin entinen toimirakennus, Kiinteistö Oy Pieksämäen Kassalinna 1950-luvulta. Rakennus sijaitsee Pieksämäen torin laidalla Kauppakadun ja Torikadun kulmauksessa. Rakennus on osa Pieksämäen liikehistoriaa ja torin katukuvaa. Rakennuksen läheisyydessä sijaitsee myös entisen Pohjoismaiden Yhdyspankin rakennus 1940-luvulta ja Säästöpankin talo 1960-luvulta. Kiinteistö sivuaa valtakunnallisesti merkittävää rakennetun kulttuuriympäristön aluetta (RKY 2009 Pieksämäen Keskuskatu).

Strategisessa osayleiskaavassa (2016) kohde on osa tiivistyvää keskusta-aluetta ja toiminnallista kehitysvyöhykettä. Asemakaavassa (1967) ALK-aluetta.

Rakennusta ei ole suojeltu millään kaavatasolla eikä sitä ole inventoitu. Pieksämäen keskustan strategisen osayleiskaavatyön yhteydessä tehdyssä Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi - raportissa (Ramboll 28.4.2015) sanotaan, että tarkemmin tarkasteltavien kohteiden joukkoon ei ole ollut mahdollista ottaa mukaan kaikkia ikänsä tai käyttöhistoriansa vuoksi huomionarvoisia kohteita. Se, että kohde ei ole mukana tässä hankkeessa, ei siis tarkoita, ettei sillä voisi olla alla mainittuja arvoja. Alueella on voimassa vanhentunut asemakaava, jossa ei ole otettu huomioon suojelunäkökulmaa. Asemakaava on tullut voimaan ennen rakennussuojelulain vuoden 1985 voimaantuloa. Rakennussuojelulain laadinnan yhteydessä lisättiin samalla tuolloin kaavoitusta ohjanneeseen rakennuslakiin rakennussuojelua nimenomaisesti koskevat kaavan laatimissäännöt. Rakennuksen purkaminen tai säilyttäminen tulisi tutkia ensisijaisesti asemakaavalla, jolloin rakennuksen mahdolliset kulttuurihistorialliset arvot tulevat selvitettyksi. Jos rakennuksen purkamiseen päädytään, niin kohde olisi ainakin dokumentoitu jälkipolville ja mahdollisen uudisrakentamisen sopeutuminen viereiseen RKY-alueeseen arvioitu.

Lupahakemuksen liitteenä ei ollut selvitystä kohteen kunnosta ja korjattavuudesta eikä hakemuksesta käynyt ilmi, onko rakennuksen tilalle tulossa uutta. Hakemuksesta ei käynyt ilmi aiotaanko tonttia maisemoida muuten kuin tasata. Tyhjä aukko keskeisellä paikalla keskustassa muuten rakennetulla korttelilla ei edistä viihtyisää kaupunkikuvaa.

36 / 5.3.2024 Puiden kaataminen, Totrontie 348, Savonlinna:

Savonlinnan kaupungin kaavoituspalvelut pyytää Savonlinnan museon lausuntoa Tornator Oyj:n maisematyölupahakemuksesta rantakaava-alueelle kiinteistölle 740-513-23-0, koska suunnitelluilla hakkuualueilla tai niiden läheisyydessä sijaitsee muinaismuistolain 295/63 suojelemissa kiinteitä muinaisjäänköksiä.

Kuvio 287 rajautuu muinaismuistolailla 295/63 suojeltuun kiinteään muinaisjäänkseen (Saarisensuo, Museoviraston muinaisjäänösrekisterin tunnus 1000042421). Pienellä harjanteella on ensimmäisen maailmansodan aikaista taisteluhautaa, joka on osa Kallilahden ja Pihlajalahden välistä linnoiteketjua.

Kuviolle on tulossa uudistushakkuu eikä sille ole estettä. Puutavaraa ja hakkuujätettä ei kuitenkaan saa varastoida muinaisjäänösalueelle eikä varustusten yli ajaa metsäkoneilla tai muutenkaan kajota niihin.

37 / 13.3.2024 Partalantien siltaremontit, Sulkava:

Kuhakosken silta sijaitsee valtakunnallisesti merkittävällä maisema-alueella (VAMA 2021 Kuhajärven viljelysmaisema) ja Virransilta alueen rajalla. VAMA-alue on huomioitu Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti merkittävänä alueena (maV). Suunnittelumääräys kuuluu: Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen historiallisesti tai ympäristön kannalta arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät, puistot tai maisema-alueet taikka muut niihin verrattavat erityisarvot. - -- Suosituksena on, että ympäristöön merkittävästi vaikuttavista toimenpiteistä tulee pyytää lausunto

museoviranomaiselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Kaikkien siltojen ali kulkee maakuntakaavassa ohjeellinen melontareitti (mlr, Oravareitti).

Alueella on vireillä rantaosayleiskaava, jota varten on tehty rakennetun kulttuuriympäristön ja kulttuurimaiseman selvitys (Selvitystyö Ahola 30.11.2020).

KUHAKOSKEN SILTA

Inventoinnin mukaan Kuhakoskessa on ollut viimeistään 1600-luvulla vesimylly sekä hieman myöhemmin kaksiraaminen saha, joka sai virallisen sahausoikeuden 1778 sekä uudelleen 1835. Teollisesta toiminnasta on jäljellä viimeisimmän vesilaitoksen betoniperustuksia ja koskeen rajautuva kivi-betonimuuri kosken itärannalla, sillan kupeessa. Alempana, uoman keskellä on vanhaan myllypaikkaan liittyvä kannas. Tien varrella on säilynyt entinen myllärintupa ja sen jatkoksi vinkkeliin tehty varasto tulipalossa tuhoutuneen sahanvalttarin talon pihapiirissä. Toisella puolen koskea on lautaseinäinen varastorakennus aivan kylätien reunassa.

Kuhakosken sahan alue on maakunnan vanhoja teollisuusmiljöitä. Kuhakosken saha kuuluu Savon ensimmäisten vientisahojen joukkoon; elämysarvoja tarjoava koskimaisema Savon varhaiseen teollisuushistoriaan liittyvässä paikassa.

Partalan ja kirkonkylän välinen varhainen tie on kulkenut Hasulan ja Kuhakosken kautta. Tieyhteys on ollut käytössä viimeistään 1600-luvun alkupuolella.

Kuhakosken nykyinen silta on pääasiassa pyöröhirsistä tehty kolmiaukkoinen palkkisilta puupaaluperustuksin. Sen rakensi Mikkelin pioneerit vuonna 1972 vanhan hirsisen kiviarkkusillan tilalle. Palkkisillan pituus on noin 20 m. Sillan välituet ovat rivi pystypaaluja, joita sitoo kahta puolen viistotuki sekä rivin päissä vinopaalu. Silta on kunnostettu vuonna 2004.

Nykyinen silta uusitaan teräsbetonikantisena teräksisenä liittopalkkisiltana (tyyppisilta Nordec Easy Bridge Classic). Sillan molemmille reunoille asennetaan Väylävirastonohjeen mukaan korkea, tiheä sillankaide H2 2-putkijohteella.

VIRRANSILTA

Virransillan poikki kulkeva tieyhteys on ollut käytössä viimeistään 1600-luvun alkupuolella. Yhdystie kulki Sulkavalta Kammolan, Partalan ja Eerikkälän kautta Rantasalmelle ja Suurelle Savontielle.

Selvityksen mukaan Partalan alueella ”vanhoja kulttuuriympäristötekijöitä ovat Partalan ja Rauhanhovin muodostama tilakeskus, vanhimpien tilusteiden linjaukset sekä Virransillan paikka. Virransilta on palvellut aikoinaan sekä kahden säterin (Eerikkälän ja Partalan) välistä liikennettä, että toiminut Rantasalmelle vieneen yhdystien siltana.

Virransilta uusitaan teräsbetonikantisena teräksisenä liittopalkkisiltana (tyyppisilta Nordec Easy Bridge Classic). Nykyinen silta on puinen palkkisilta puupaaluperustuksilla. Sillan molemmille reunoille asennetaan Väyläviraston ohjeen mukaan korkea, tiheä sillankaide H2 2-putkijohteella.

REKOLANSALMEN SILTA

Rekolansalmen silta uusitaan teräsbetonikantisena teräksisenä liittopalkkisiltana (tyyppisilta Nordec Easy Bridge Classic). Nykyinen silta on puinen palkkisilta puupaaluperustuksilla. Sen rakensi Savon Prikaatin pioneerit vuonna 1978.

MUSEON KOMMENTIT

Kuhakosken silta on osa valtakunnallisesti merkittävää maisema-aluetta ja Virransilta sijaitsee aivan maisema-alueen reunalla. Kummallakin kulkuväylällä on pitkä historia. Puiset sillat sopivat perinteiseen kulttuurimaisemaan paremmin, kuin betonisillat, ja siltojen suunnittelussa kannattaakin pohtia myös puista vaihtoehtoa tai nykyisten siltojen kunnostamista. Hyvää kaikissa siltasuunnitelmissa on, että peruseriaate pysyisi samana eli sillat uusittaisiin palkkisiltana.

Kuhakosken sillassa tulee huomioida kulttuuriympäristöselvityksen (Selvitystyö Ahola 2020) suositus: tien ja sillan rooli tulee pysyä maisemakohdan ominaispiirteille alisteisena eli nykyisissä mitoissa ja korkotasossa. Rakentamisessa tulee myös välttää vaurioittamista läheisiä viimeisimmän vesilaitoksen aikaisia kivijalkoja ja kivi-betonimuuria.

Luiskien ja keilojen viimeistelyyn tulee kiinnittää huomiota kaikkien siltojen kohdalla ja mahdollistaa luonnonmukaisen kasvillisuuden levittäytyminen niille.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta suunnitelmista ei ole huomauttamista.

38 / 22.3.2024 Katon korotus, Hallituskatu 3, Mikkeli:

Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannan mukaan arkkitehti Martti Välikankaan suunnitteleman kuusikerroksisen Säästöpankin liike- ja asuinrakennus sijaitsee keskeisellä paikalla Hallitustorin pohjoislaidalla. Vuonna 1942 valmistuneessa rakennuksessa sijaitsi pankin lisäksi toimistohuoneita, ravintola Savon-Hovi sekä Viipurista muuttaneen tuomiokapitulien tilat. Asuinhuoneistot sijaitsivat kolmessa ylimmässä kerroksessa. Pankkisali sijaitsi rakennuksen länsipäädyssä kolmikerroksisessa siipirakennuksessa. Arkkitehti Välikangas suunnitteli Porrassalmenkadun suuntaisen laajennuksen vuonna 1953. Alkuperäisen pankkisalin käsittävä rakennussiipi on myöhemmin purettu ja pankkisali on siirretty 1970-luvulla tehtyyn laajennukseen.

Säästöpankin liike- ja asuinrakennus on Välikankaan viimeisiä selkeästi funktionalismia edustavia rakennuksia Mikkeliissä. Funktionalismin tyylipiirteet, kuten sileä rappaus, erkkerit, suorakaiteen muotoinen päätytorni sekä tasakatto ovat hyvin säilyneet. Kohde sijaitsee keskeisellä paikalla Hallitustoriin nähden ja muodostaa funktionallisten liike- ja asuinrakennuksien katunäkymän yhdessä Jamankulman ja SOK:n liikerakennuksen kanssa. Kohde liittyy olennaisesti Mikkelin keskustan kehitykseen sekä pankkitoiminnan historiaan. Kohde on suojeltu asemakaavalla. Säästöpankin liike- ja asuinrakennus on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Kohteella on rakennushistoriallisia, historiallisia ja maisemallisia arvoja.

Rakennus on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009 Mikkelin Hallitustori ympäristöineen). RKY-alue on huomioitu myös Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) maV-alueena. Kantakaupungin osayleiskaavassa 2040 (2019) RKY-alue on myös huomioitu ja rakennus on huomioitu rakennussuojelukohteena. Asemakaavassa (2009) rakennusta koskee merkintä sr/js ja korttelia C/s. Asemakaavamääräys sr/js kuuluu: Rakennushistorian, kulttuurihistorian tai ympäristön kannalta suojeltava julkisivu. Rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia korjaus- tai muutostöitä, jotka turmelevat keskeisten julkisivujen rakennustaiteellista ja kaupunkikuvallista arvoa. Muutosten on sopeuduttava rakennusten arkkitehtuuriin ja ne voivat olla myös palauttavia.

Korkean sisäänvedetyn osan kattoa korotetaan noin 30 cm, jotta yläpohjan toimivuutta saadaan parannettua. Katon alalla on kosteus- ja talvisin jääongelmia, jotka taas hajottavat rappausta. Tilannetta pyrittäisiin parantamaan eristystä ja aluskate lisäämällä, mikä korottaa katto.

Rakennuksen räystäämaailma on siro, kuten monissa muissakin tyyliuunnan rakennuksissa, jossa maltillinenkin korotus erottuu ja muuttaa räystäämaailmaa raskaammaksi, kun räystäspelti nousee. Yläpohjan tilanteen parantamisessa tulee pyrkiä mahdollisimman maltilliseen korotukseen, jos tilannetta ei muuten pystytä parantamaan. Asiaa kannattaa vielä tutkia, että voidaanko korotuksessa päästä vielä matalampaan muutokseen ja pohtia mitä muita vaihtoehtoja on, jotta räystäspellitys ei jää niin korkeaksi.

39 / 10.4.2024 Keskuskatu 14, Pieksämäki:

Pieksämäen rakennusvalvonta on pyytänyt Savonlinnan museolta lausuntoa rakennuksen sisä- ja ulkopuolisista muutoksista osoitteessa Keskuskatu 14. Lupahakemuksen liitteinä oli asema-, pohja- ja julkisivupiirustukset (8.3.2024)

Inventointitietojen mukaan entinen Säästöpankin talo on arkkitehtien Kaija ja Heikki Sirenin suunnittelema liiketalo vuodelta 1967. Liiketaloa on laajennettu vuonna 1984. Rakennus poikkeaa tyyllisesti kauppakadun funkkisilmeestä edustaen oma aikakautensa liikerakentamista. Mittakaavaltaan rakennus liittyy kuitenkin hyvin ympäristöön ja sen sisäpihat tarjoavat vaihtelevia kaupunkitiloja.

Rakennus on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009 Pieksämäen Keskuskatu). RKY-alue on huomioitu Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) maV-alueena. Pieksämäen keskusta-alueen strategisessa osayleiskaavassa (2016) rakennus sijoittuu tiivistyvälle keskusta-alueelle, toiminnalliselle kehitysvyöhykkeelle, sk-1-alueelle ja on merkitty rakennus- tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi kohteeksi, rakennusryhmäksi ja/tai pihapiiriksi: *Kohteen ja sen ympäristön suunnittelussa on otettava huomioon rakennus- tai kulttuurihistoriallisesti arvokas kokonaisuus ja erityispiirteet.* Asemakaavassa (1993) rakennus on osa AL-2 korttelialuetta.

Rakennuksen 1960-luvun osassa Kauppakadun ja Keskuskadun kulmauksessa tehdään muutoksia. Katutason liiketiloihin tulee kiosk, jonka myötä ikkunoihin esitetään mainosteippauksia ja sinistä ja keltaista led-valonauhaa. Osaan ikkunoista tulee korkea koko ikkunan peittävä mainosteippaus, kun ikkunan kohdalla on esim. varastotila. Ikkunoiden yläpuolelle julkisivuseinään tulisi valonauha kahdelle seinälle koko liiketilan alalta, jonka alapuolelle sininen markiisi lounaissivulla ja valonauhan yläpuolelle irtokirjainvalomainos jokaiselle sivulle ja Keskuskadun ja Kauppakadun nurkkaan valaistu kisällikyltti. Lounaispäädyssä on terassivaraus. Sisätiloissa katutasossa puretaan väliseiniä ja tehdään uusia, kellariin ja toiseen kerrokseen menevät betonirakenteiset portaat puretaan ja liiketilan koillispäädyn porttikongin sisäänkäynnin tuulikaappi puretaan.

Esitetyt mainosteippaukset ovat mahdolliset, vaikka suuret mainosteippaukset suurissa nauhaikkunoissa tekevät rakennuksesta sulkeutuneemman. Teippaukset tulee olla poistettavissa. Seinäpintaan asennettavan valonauhan ja jokaisen sivun valomainoksen tarpeellisuutta kannattaa vielä harkita. Kiinnitys seinään tulee suunnitella huolellisesti ja välttää vaurioittamasta seinän metalliverhousta tarpeettomasti.

40 / 12.3.2024 Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-25684, Rantasalmi:

Osin kuviolla sijaitsee ensimmäisen maailmansodan aikaisia, jotka on suojeltu muinaismuistolailalla 295/63.

Kuviolle on tulossa avohakkuu ja laikutus eikä sille ole muinaismuistolain puolesta estettä. Puutavaraa ja hakkuujätettä ei kuitenkaan saa varastoida varustusten päälle eikä ajaa niiden yli metsäkoneilla. Muinaismuistolain 5 § nojalla laikutus on kielletty kahta metriä lähempänä varustusten näkyviä ulkoreunoja.

41 / 22.3.2024 Hiekkarannan pappilan navetan katto, Puumala:

Hiekkarannan pappilan navetta (navetta, sikala, talli ja kanala) on vuodelta 1933. Se on tiilistä muurattu ja rapattu vaaleaksi, päätykolmioissa on peiterimalaudoitusta. Toisessa päädyssä on ajosilta vintille. Katteena on matalaprofiilinen tiilikate ja takapihan puolen poikkipäädyssä punainen huopakate. Tiilien alla on säilynyt pärekatetta. Pihapiirissä on navetan lisäksi pappila 1850-luvulta ja muita talousrakennuksia; aittarakennus, liiteri, sauna ja maakellari. Pappilassa ja pihasaunassa on tiilikate ja muissa talousrakennuksissa huopakate, paitsi liiterirakennuksen toisen päädyn puukatoksen alalla peltikate. Inventoinnin mukaan maakunnallisesti merkittävällä pappilamiljööllä on rakennushistoriallisia, historiallisia ja maisemallisia arvoja. Puumalan molemmat pappilat ovat kirkonkylän kehityshistorian avainkohteita. Virkatalojen alueellista merkitystä korostavat niiden piha- ja puutarha-alueet, jotka ovat oleellinen osa kirkonkylän rakennetun ympäristön kulttuurista ja visuaalista monipuolisuutta.

Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) pappilan alue on osa kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävää Puumalan kirkonkylän aluetta ja Hiekkarannan pappila maakunnallisesti merkittävä kohde (ma). Taajamayleiskaavassa (2016) pappila on osoitettu SR/1-merkinnällä ja koko pappilan aluetta koskee kaksi arvokas kulttuurimaisema - kaavamerkintää: Merkinnällä on osoitettu alue, jolla on maisemallista ja/tai kulttuurihistoriallista arvoa. Alueen maankäytössä ja rakentamisessa säilytetään maiseman ja rakennetun ympäristön ominaispiirteet. Viljelymaiseman erityispiirteitä ovat maisemapuut, maiseman kiintopisteet sekä reunavyöhykkeet. Rakennetun ympäristön erityispiirteitä ovat alueen taajamakuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset ja muut rakennelmat, aluerakenne ja pihojen muoto-- -. Merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti arvokas Puumalan kirkonkylän maisema-alue. Alueen maankäytössä ja rakentamisessa säilytetään maiseman ja rakennetun ympäristön ominaispiirteet. Viljelymaiseman ominaispiirteitä ovat maisemapuut, maiseman kiintopisteet sekä reunavyöhykkeet. Rakennetun ympäristön ominaispiirteitä ovat arvokkaat rakennukset, rakennusryhmät sekä niiden rakennustavat, -materiaalit sekä pihojen muodot. Asemakaavassa pappilan alue on YK- aluetta.

Yleiskaavamääräyksen mukaan rakennetun ympäristön ominaispiirteet tulee säilyttää ja rakennusten ominaispiirteisiin kuuluvat niiden rakennustapa ja -materiaalit. Tiilikate on rakennuksen pitkäikäinen kate, jota ennen katossa on mahdollisesti ollut pärekatto, tai pärekatto on toiminut alkujaankin tiilen aluskatteena. Näin ollen rakennuksessa tulee ensisijaisesti pitäytyä tiilikatteessa. Kate voi olla punaista betonitiiltä tai savitiiltä. Vanhan pärekatteen säilyttäminen uuden katteen alla on kannatettavaa mahdollisuuksien mukaan.

Toinen mahdollinen katevaihtoehto voi olla kolmiorimahuopakate, jollainen pihapiirin muissa talousrakennuksissa pääasiassa on, mutta tiili on ensisijainen sen ollessa juuri kyseisessä rakennuksessa käytetty. Tiili- tai kolmiorimahuopakatteessa säilyisi pihapiirin perinteinen hierarkia, jolloin talousrakennusten vesikatteena on käytetty halvempaa materiaalia ja tärkeämmissä rakennuksissa arvokkaampaa materiaalia varallisuuden mukaan.

Kunnostusten suunnittelussa kannattaa hyödyntää Museoviraston korjauskortteja:
<https://www.korjaustaito.fi/fi/korjauskortit>

42 / 14.3.2024 Vastine vesilupapäätöstä koskevan valituksen johdosta, Savonlinna:

Valituksen mukaan päätöksen salliessa uittoaukon sulkemisen tuhoaan aineetonta kulttuuriperintöä, kun uittönäytösten mahdollisuus menetetään. Valituksessa vaaditaan, että asia palautetaan aluehallintoviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi siltä osin, mikä koskee lupamääräyksen 1 rakenteita, joilla estetään uittoaukon ja -rännin käyttö uittoperinteen säilyttämistä ja matkailua palveleviin satunnaisiin uittönäytöksiin. Valituksessa ei vastusteta kalatien rakentamista, säännöstelyn lopettamista eikä säännöstelyluvan rauettamista.

Valituksessa vedotaan siihen, että UNESCO on määritellyt vuonna 2022 uiton ihmiskunnan kulttuuriperinnöksi ja uitto on hyväksytty aineettomien elävien kulttuuriperintökohteiden Suomen kansalliselle listalle vuonna 2023. Valituksen mukaan Säimenen mylly on ainoa paikka Etelä-Savossa, jossa on säilynyt uiton mahdollistavat rakenteet. Vaatimusta perustellaan myös muun muassa sillä, että uittönäytökset olisivat lyhytaikaisia eivätkä edes jokavuotisia eikä niillä katsota valituksen mukaan olevan vaikutusta vedenkorkeuksiin tai rantakiinteistöjen käyttöön, eivätkä näytökset vaaranna kalan nousua.

Savonlinnan museo on lausunut hankkeesta Itä-Suomen aluehallintovirastolle 11.7.2023, joka on myös valituksen liitteenä.

Suomi hyväksyi Unescon yleissopimuksen aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta vuonna 2013. Yleissopimuksessa todetaan, että aineettomalla kulttuuriperinnöllä on syvälinen yhteys aineelliseen kulttuuriperintöön. Yleissopimuksen tavoitteena on edistää aineettoman kulttuuriperinnön suojelua, taata eri yhteisöjen, ryhmien ja yksilöiden aineettoman kulttuuriperinnön kunnioittaminen sekä lisätä tietoisuutta aineettoman kulttuuriperinnön merkityksestä. Sopimus painottaa perinteen välittämistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä ihmisten osallisuutta kulttuuriperintöön. Opetus- ja kulttuuriministeriö nimesi uittoperinteen Suomen Elävän perinnön kansalliseen luetteloon vuonna 2023. Museoviraston esityksessä Elävän perinnön kansalliseen luetteloon lisättävistä kohteista suurimpana uhkana uittoperinteelle nähdään uittorakennusten ja väylien tuhoutuminen niin, ettei niitä voida käyttää tapahtumissa. Museon näkemyksen mukaan AVI:n päätös voidaan katsoa olevan ristiriidassa yleissopimuksen tavoitteiden kanssa ja hankkeesta koituu jossain määrin menetystä yleisille eduille.

Uittoa harjoitetaan edelleen esimerkiksi Saimaalla, mutta pienemmillä koski-, pato-, ja myllypaikoilla sijainneita uittoon liittyviä rakenteita on purettu, ja mahdollisuudet näytöksiin ja perinteen harjoittamiseen tällaisilla paikoilla ovat vähentyneet. Etelä-Savon alueella museon tiedossa on Säimenen lisäksi vain Mikkelin Harjukosken myllyn lyhyt uittoränni, joka on edelleen käytettävissä oleva, mutta sinnekin on suunniteltu kalojen vaellusesteettömyyden parantamista, eikä museolla ole tiedossa onko siellä harjoitettu koskaan uittönäytöksiä. Esimerkiksi Savonrannan Vuokalankoskella ja Puumalan Sahanlahdella rännit on nostettu sivummalle kuivalle maalle merkiksi uitosta, mutta käyttää niitä ei enää voi. Säimenellä on pidetty joitain uittönäytöksiä ja juuri Säimenessä tehtyyn uittoon löytyy vielä tietotaitoa.

Lisäksi museo huomauttaa, että vesilain muiden määräysten lisäksi vesilain kolmannen luvun pykälän 5 mukaisesti lupa-asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon asemakaava. Lisäksi on otettava huomioon, mitä alueidenkäyttölaissa säädetään maakuntakaavan ja yleiskaavan oikeusvaikutuksista. Säimenen alueella ei ole asemakaavaa, mutta rantayleiskaava on. Maankäyttö- ja rakennuslain § 42 mukaan viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista. Savonrannan rantayleiskaavassa (2006) Säimenen myllyn lähiympäristö on sl-1 aluetta: ympäristö- tai luonnonarvoja omaava alue tai kohde. Ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa ja rakennettaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei alueen maisemallisia, kulttuurihistoriallisia tai luonnonarvoista johtuvia ominaispiirteitä vaaranneta tai heikennetä. Alle 1 ha:n lammilla ei sallita mitään luonnontilaa muuttavia toimintoja. Alueella on voimassa MRL 41-43§:ien mukainen toimenpiderajoitus.

Itä-Suomen AVI:n päätöksessä todetaan, että uittorännin käyttömahdollisuuden estyminen heikentää jossain määrin jäljelle jäävän myllymuseon kulttuurihistoriallista arvoa, mutta hanke ei ole alueella voimassa olevan kaavoituksen vastainen. Yleiskaavamääräyksessä määrätään, että kulttuurihistoriallisia ominaispiirteitä ei saa heikentää tai vaarantaa.

43 / 19.3.2024 Metsänkayttöilmoitus 1-2024-26844, Mikkeli:

Kuviolle on tulossa avohakkuu ja kääntömätästys eikä sille ole muinaismuistolain puolesta estettä. Puutavaraa ja hakkuujätettä ei kuitenkaan saa varastoida miilun päälle eikä ajaa sen yli metsäkoneilla. Muinaismuistolain 5 § nojalla mätästys on kielletty kahta metriä lähempänä miilun näkyviä ulkoreunoja.

44 / 22.4.2024 Porrassalmenkatu 1, asemakaavamuutosehdotus, Mikkeli:

Kaavaehdotuksessa sr-merkinnällä suojeltavan Hankkijan rakennuksen eteläpäättyyn tulee rakennusala 14-kerroksiselle kerrostalolle ja kerrostalon ja Hankkijan välille 2-kerroksinen väliosa. Myös Uuden Ristiinantien ja Porrassalmenkadun kulmaukseen on merkitty ala 8-kerroksiselle kerrostalolle, joka yhdistyy toiseen kerrostaloon 2-kerroksisella väliosalla. Hankkijan rakennukseen sijoitetaan talojen tarvitsemia pysäköintipaikkoja.

Kaavaehdotukseen on kiitettävästi täydennetty sr-kaavamääräystä, katokset ja porrashuone sisällytetty sr-alaan ja kaavaselostuksessa on hyvin havainnekuvia maantasolta ja ilmasta. Yleismääräyksessä on ohjattu uudisrakentamisen sopeutumista kaupunkikuvaan.

Lähiympäristön rakennusten ollessa maksimissaan noin viisikerroksisia korkeat kerrostalot erottuvat kaupunkikuvassa ja jättävät kaupunkiin tultaessa ikään kuin porttina toimineen Hankkijan rakennuksen varjoonsa. Pienemmällä kerroskorkeuksilla voitaisiin päästä maltillisempaan tulokseen kaupunkikuvallisten vaikutusten osalta ja myös suojelurakennus voisi erottua paremmin edukseen.

Luonnosvastineissa todetaan, että kaavatalouden näkökulmasta kaavassa esitetty lisärakennusoikeus tarvitaan nykyisten rakennusten suojelun mahdollistamiseksi ja korjausvelkojen tasaamiseksi. On hyvä, että lisärakennusoikeuden myötä varoja ohjataan suojelurakennuksen kunnostamiseen, mutta myös kaupunkikuvalliset vaikutukset on tärkeä huomioida.

Museo yhtyy Etelä-Savon ELY-keskuksen lausunnon täydennysehdotukseen kt/s-merkintään lastauslaitureista katoksineen.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ei ole huomauttamista.

45 / 23.4.2024 Moisiantie 5-11, asemakaavan muutosehdotus, Mikkeli:

Kaavaluonnoksen jälkeen on valmistunut aluetta koskeva kulttuuriympäristöselvitys (Tengbom Oy 13.12.2022) ja kaavaselostukseen on lisätty havainnekuvia.

Kaavaehdotuksessa on huomioitu useimmat osayleiskaavassa säilytettäväksi merkityt rakennukset sr-1 ja sr-3-merkinnöin ja kaavamääräys on asiallinen. Luonnoksen jälkeen kaavakarttaan on merkitty suojelurakennusten alat, rakennusoikeus ja kerroskorkeus, mitkä auttavat löytämään kohteet paremmin kaavakartalta. Myös yksittäisiä puita on merkitty suojeltaviksi ja puukujia. RKY-alue on huomioitu ma-1-merkinnällä ja sairaalan ympäristö sk-1-aluemerkinnällä. Lisäksi kortteleita koskee yleismääräyksiä.

Havainnekuvat ja viitesuunnitelmakartta (liite 7) auttavat entistä paremmin hahmottamaan esitettyä uudisrakentamisen määrää alueella. Uudisrakentaminen varsinkin Moisiantien varrella (kuva 37) muuttaa väljää ja puistomaista/metsäistä ympäristöä tiiviimpään suuntaan, joka heikentää alueen historiallista luonnetta.

Kulttuuriympäristöselvityksessä Moisiantien reunapuusto ja Moisiantien rantapuusto suositellaan säilytettävän (20 m suojavyöhyke) sekä kadun vartta rajaava puustoinen vyöhyke uuden rakentamisen ja Moisiantien rajalla. Erityisesti kookkaat männyt ja kuuset, jalopuut ja koivut tulisi

säilyttää selvityksen mukaan. Kaavassa olisi hyvä turvata paremmin puustovyöhykkeiden säilyttäminen.

Korttelien 96, 97 ja korttelin 98 tonttien 2 ja 3 sijoittamista Moisio-Kyyhkylän osayleiskaavan MA- ja osin VL-alueille ei sen kummemmin perustella kaavaselostuksessa. Peltoalueelle sijoittuvat uudet tontit peittänevät ainakin osittain näkymiä Karjalammentieltä Moisiopellon historialliseen maisemaan.

Korttelia 100 koskevassa yleismääräyksessä sanotaan, että ”uudis-/täydennysrakentamisessa Moisio sairaalan piharakennukset tulee säilyttää mahdollisuuksien mukaan.” Sairaalan sisäpihan huvimajat ja katokset tulee säilyttää sekä silta.

Museo suhtautuu edelleen kriittisesti sk-1-alueen määräyksen ”säilytettäviä rakennuksia saa laajentaa ottaen huomioon rakennuksen rakennustaiteellisesti arvokkaan tai kaupunkikuvan kannalta merkittävän luonteen säilymisen” käytännön toimivuuteen.

Moisiojärven huviloiden ranta-alueille ja Petäjäjärven piharakennukselle ei ole osoitettu suojelumerkintää kaavassa. Saunat ovat osa järven maisemaa ja olennainen osa huvilakokonaisuutta, joille on hyvä osoittaa säilyttävä kaavamerkintä.

Selvityksessä entinen osastolääkärien talo ja sairaalarakennus C suositellaan suojeltaviksi. Osastolääkärien talo on lisäksi suojeltu osayleiskaavassa. Kumpikin rakennus ovat pitkälti tyhjillään, eikä niille ole osoitettu suojelumerkintää uudessa asemakaavassa. RKY-tekstissä sanotaan, että ”sairaala-alue on monipuolinen, hyvin säilynyt ja ajallisesti kerroksinen kokonaisuus, joka kuvastaa sairaalarakentamisen suunnitteluperiaatteita sekä sairaanhoidon kehitystä 1920-luvulta nykypäivään”. Rakennusten purkamisen myötä menetetään osa alueen ajallisesti kerroksisesta ja monipuolisesta kokonaisuudesta.

Kaava-alueella sijaitsee Moisiojärven laaja muinaismuistoalue sekä Latokallion polttokennkäkalmito, jotka ovat muinaismuistolain (295/63) suojelemia. Kaavaehdotuksessa uusi Latokalliontie ja ulkoilureitti on linjattu Moisiojärven muinaisjäännösalueen pohjois- ja länsireunaan. Tielinjauksella tehtiin arkeologinen koekaivaus (Maanala Oy, 2023) ja eikä tutkimuksessa havaittu muinaismuistolain 295/63 suojelemia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Moisiojärven muinaisjäännösalueen rajausta muutettiin sisältämään myös järven koillispuolella Moisiojärvenkujan ja Railonkujan välissä oleva kalliokohouma kokonaan.

Hautausmaa-alue, jonka kulttuurihistorialliset ominaispiirteet tulee säilyttää, on merkitty kaavaan merkinnöin ja määräyksin.

46 / 4.4.2024 Rakennuslupahakemus, Porrassalmenkatu 35-37, Mikkeli:

Kaksikerroksisen kivisen P-rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Carl Ludvig Engel vuonna 1840 uuden perustettavan lääninsairaalan päärakennukseksi. Rakennusta laajennettiin 1870–1880-luvuilla sekä 1920-luvulla. Lääninlasarettirakennus on sairaalakorttelin vanhinta rakennuskerrostumaa.

Rakennus on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009 Mikkelin Haliitustori ympäristöineen). RKY-alue on huomioitu myös Etelä-Savon maakuntakaavassa (2010/2016) maV-alueena ja Keskussairaalan vanhat rakennukset maV-kohteena. Kantakaupungin osayleiskaavassa 2040 (2019) RKY-alue on myös huomioitu ja P-rakennus muiden keskussairaalan vanhojen rakennusten kanssa rakennussuojelukohteena. Asemakaavassa (2015) rakennusta koskee merkintä sr, korttelia YS ja pihaa /s. Rakennuksesta on tehty rakennushistoriaselvitys vuonna 2019 (Selvitystyö Ahola).

Asemakaavamääräysten mukaan vanhoilla sairaalarakennuksilla ja piha-alueella istutuksineen, kulkuväylineen ja aitoineen on rakennustaiteellisia ja kulttuurihistoriallisia arvoja, joita ei saa purkamalla tai muutostöiden yhteydessä hävittää. --- Korttelialueille on laadittava kokonaisvaltainen piha-, viher- ja istutussuunnitelma, joka on yleissuunnitelmatasoisena esitettävä koko kaava-alueelle rakennuslupa-asiakirjoihin liitettynä ja kaupungin viheralueista vastaavan yksikön hyväksymänä. --- Rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia korjaus- ja muutostöitä, jotka turmelevat rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa. Ennallistavia muutostöitä saa tehdä.

P-rakennukseen sijoitetaan lastensuojeluyksikkö ja rakennuksen itäpuolelle tehdään ulkoilualue, joka aidataan metalliaidalla. Rakennusta lähimpänä oleva viheralue säilyy ja siitä rakennetaan muotopuutarhamainen ja nykyiselle parkkipaikalle rakennetaan osin leikkiapiha ja osa parkkipaikoista säilyy. Rakennuksen itäisivun reunoille laajennusosiin tehdään sisäänkäynnit, jotka katetaan korkeiden, mustien terästolppien kannattamalla tasaisella mustalla peltikatolla. Toisen sisäänkäynnin kohdalle tehdään kierreportaat, kun toisesta kerroksesta avataan oviaukko portaille. Kummankin reunan sisäänkäyntiä varten valetaan betonista portaat. Uusien sisäänkäyntien kohdalla oli oviaukot parvekkeille 1930-luvulla, mutta parvekkeet poistettiin ja ovet ummistettiin 2000-luvulla. Länsisivun sisäänkäynnin esteettömyyttä parannetaan muotoilemalla maa nousemaan portaille asti.

Sisätiloissa muun muassa uusitaan ala-, väli- ja yläpohjat, pintamateriaalit, ilmanvaihto ja lämpöpatterit, puretaan vanhoja väliseiniä ja tehdään uusia väliseiniä, ja avataan uusia aukkoja.

Museon kommentit

Lupahakemuksen liitteeksi on tehty selkeä rakennussuojeluselostus ja lupa-aineistossa on havainnollistavaa aineistoa suunnitelmista. Suojeluselostuksessa on hyvin kirjattu rakennuksen suojelutilanne, ominaispiirteet ja oleelliset muutokset.

Rakennuksen säilyminen terveydenhuollon ja sosiaalitoimen käytössä on kannatettavaa, mutta ylikorjaamista tulee välttää. Materiaaleja uusittaessa rakennus menettää väistämättä historiallista arvoaan.

- Rakennuksen ala- väli- ja yläpohjissa tulee kiinnittää huomiota eristemateriaalien ja koko rakenteen toimivuuteen.
- Vanhojen hormien hyödyntämisen mahdollisuudet tulee selvittää ja hormit säilyttää, vaikka niitä suljettaisiin hallitsemattomien ilmapirtausten vuoksi.
- Yläpohjan tiilinen palopermanto rakenteineen on rakennushistoriaselvityksen perusteella alkuperäinen ja sen säilyttämiseen tulee pyrkiä. Kuntotutkimuksen mukaan (s. 25) yläpohjan olki- ja turve-eristeistä otetuissa materiaalinäytteessä ei havaittu viitteitä merkittävästä mikrobivaurioitumisesta.
- Saunan tarpeellisuutta kannattaa pohtia, kun naapurirakennuksessa sijaitsee remontoitu sauna.
- Nykyisestä pariovesta rakennetaan yksilehtinen ovi. Ovi on samanlainen, kuin 1890-luvun piirustuksessa ja oven muuttaminen yksilehtiseksi todennäköisesti vaurioittaa sitä. Ovi on rakennuksen harvoja vanhoja säilyneitä osia, joka tulee säilyä nykyisellään.
- Uudet ulko-ovet tulee sovittaa rakennuksen tyyliin väriltään ja tyyliltään.
- Ullakkotasanteen lattia puretaan. Lattia tulee koittaa purkaa ehjänä ja asentaa lankut takaisin puhdistettuina.
- Itäisivun poistumistieportaikko on ymmärrettävä lisäys, mutta kattamista tulee miettiä vielä. Jos portaikon tekee teräsrilänä, jääkö lumi portaille ja ylätasanteelle, ja onko katos siten tarpeen? Jos määräykset edellyttävät katosta, pystyykö portaikon runkoa hyödyntämään katoksen runkona tai sijoittaa kaareva lippa sisäänkäynnin päälle? Samoin toisella itäisivun sisäänkäynnillä kaareva lippa, vaikka pitääkin kiinnittää julkisivuun, on maltillisempi vaihtoehto esitetylle korkealle itseseisovalle katokselle ja noudattaa etupuolen ja naapurirakennuksen katosten tyyliä.

- Länsisivun sisäänkäynnin esteettömyyttä parannetaan muotoilemalla maa nousemaan portaille saakka. Etupihan graniittiportaot on kunnostettu vuonna 2006 ja on sääli, jos ne peitetään. Esteettömyyden parantamista pohjoissivun sisäänkäynnin yhteyteen kannattaa vielä tutkia, jos ulkoven leveys riittää.

- Itäpuolen pihalla säilytetään olevaa kasvillisuutta ja parkkipaikka muutetaan osin leikkialueeksi. Rakennushistoriaselvityksen mukaan rakennuksen ja vanhan mielisairasosaston välisellä piha-alueella oli pitkään puutarha kasvimaainen ja marjapensainen. Puutarhan alatasanteelle tehtiin 1980-luvun jälkipuolella leikkipiha, joka tämän vuosituhannen puolella muutettiin henkilökunnan pysäköintialueeksi. Pihapiirin viihtyisyyttä ja historiallista luonnetta parantaisi ja edistäisi se, jos nykyinen parkkipaikka otetaan koko nykyisen rakennusta lähinnä olevan viheralueen leveydeltä oleskelukäyttöön. Lähistöllä on parkkihalli, johon pihan autopaikkoja voisi siirtää.

- Piha-alueen historiallista luonnetta parantaa, jos aitaa ei tarvita. Jos aita on pakollinen, kannattaa miettiä voiko se olla esim. puusta, matalampi ja harvempi. Leikkialueen pinnoitteisiin ja istutuksiin tulee kiinnittää myös huomiota, nurmikko voisi lisätä alueen viihtyisyyttä.

- Purku- ja korjaustöissä rakenteet ja esim. ullakkotasanteen poistuva komero tulee dokumentoida ja hankkeesta koota korjausraportti. Raportti tulee toimittaa tiedoksi museolle.

Rakennussuojeluselostuksessa on hyvin huomioitu rakenteiden dokumentointi ja fragmenttien talteenotto.

Rakennuksen sijaitessa valtakunnallisesti merkittävällä alueella ja ollessa valtakunnallisesti merkittävä kohde suunnitelmista on hyvä pyytää lausunto myös Etelä-Savon ELY-keskukselta.

47 / 20.3.2024 Metsänkayttöilmoitus 1-2024-27369, Savonlinna:

Kuviolle on tulossa avohakkuu ja laikutus eikä sille ole muinaismuistolain puolesta estettä. Puutavaraa ja hakkuujätettä ei kuitenkaan saa varastoida tervahaudan päälle eikä ajaa sen yli metsäkoneilla. Muinaismuistolain 5 § nojalla laikutus on kielletty kahta metriä lähempänä varustusten näkyviä ulkoreunoja.

48 / 21.3.2024 Metsänkayttöilmoitus 1-2024-27379, Pieksämäki:

Kuviolle on tulossa harvennushakkuu eikä sille ole muinaismuistolain puolesta estettä. Puutavaraa ja hakkuujätettä ei kuitenkaan saa varastoida hiilimiilun päälle eikä ajaa sen yli metsäkoneilla.

49 / 25.4.2024 Sarvikankaan YVA-selostus, Pieksämäki:

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pyytää lausuntoa Sarvikankaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostus). Museo on lausunut YVA-ohjelmasta 17.5.2023. Museo lausuu hankkeesta kulttuuriympäristön kannalta.

Hanke koskee enintään 32 tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Hankealueen koko on noin 2855 hehtaaria. Hanke koostuu tuulivoimaloista perustuksineen, niitä yhdistävistä maakaapeleista, sähköasemasta, sähköverkkoon liittymistä varten tarvittavasta 110 kV:n ilmajohtosta sekä tuulivoimaloita yhdistävistä huoltoteistä. Hankealue on pääosin talousmetsää. Hankealueella on myös joitain rakennuksia.

Arviointimenettelyssä tarkastellaan kahta hankevaihtoehtoa sekä ns. 0-vaihtoehtoa. Vaihtoehto 1 sisältää 32 tuulivoimalaa, vaihtoehto 2 sisältää 25 tuulivoimalaa ja 0-vaihtoehdossa hanketta ei toteuteta. Sähkön liityntäpisteenä tarkastellaan liittymistä hankealueen kaakkoisosassa rakenteilla olevaan 110 kV:n voimajohtolinjaan, jonka liityntäpiste on Kauppilan sähköasema Kangasniemellä. Sähkön siirto on tarkoitus toteuttaa samaan maastokäytävään Niinimäen tuulivoimahankkeen sähkönsiirron kanssa. Johtokäytävää levennetään noin 20 metriä.

Alueelta on tehty näkymäalueanalyysi ja havainnekuvasovitteita yhdeksästä kohtaa (1.3.2024). Selostuksessa on tunnistettu lähimmät (30 km säteellä sijaitsevat) valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät alueet ja kohteet. Maisemakuvan muutosten arvioinnin pääpaino on ollut hankkeen lähi- ja välialueella (0–10 km). Laajat metsäalueet suojaavat voimaloita näkymästä, mutta talousmetsä on muutoksenalaista ja puuston peittävyystilanne vaihtelee. Voimalat näkyvät erityisesti avoimille pelto- ja järviolueille, kuten Iso-Lahnaselle ja Pieksänjärvelle.

Selvityksessä on arvioitu kohtalaiset maisemavaikutukset maakunnallisesti merkittävälle Selänpään, nyk. Häkkilän, tilalle ja Paltasen esteettömään suopuistoon. Myös esimerkiksi Tahiniemen rannalle RKY-alueen pohjoisosaan voimalat näkyvät ja paikoin Uuhimäki-Mäenpään maisema-alueelle. Selostuksessa sanotaan, että vaikutuksia voidaan lieventää ohjaamalla puuston hoitoa, voimaloiden sijoittelulla ja poistamalla voimaloita. Näiden vaihtoehtojen hyödyntämisen vaikutukset kohteisiin/alueisiin, joihin kohdistuu kielteisiä maisemavaikutuksia, kannattaa tutkia.

Näkymäalueanalyysikartasta on paikoin hankala zoomaamalla arvioida mihin kohteet sijoittuisivat. Arviointia helpottaisi kartta, johon on yhdistetty näkymäalueanalyysi sekä maiseman ja kulttuuriympäristön merkittävät kohteet ja alueet. Maiseman ja kulttuuriympäristön merkittävät kohteet -kartalle tai listaan ei ole merkitty paikallisesti merkittäviä tai muuten (inventoituja) kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita tai alueita. Alueelle tehdään osayleiskaava ja yleiskaavassa myös paikallisesti merkittävät ja muut kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet ja alueet tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa.

Hankealueella on tehty arkeologinen inventointi (Heilu Oy, 2023) ja sen tulokset on huomioitu hankkeen suunnittelussa, joten Savonlinnan museolla ei ole huomauttamista arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

50 / 26.3.2024 Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-28473, Savonlinna:

Osin kuviolla sijaitsee kivikautinen asuinpaikka, joka on suojeltu muinaismuistolailta 295/63. Kuviolle on tulossa avohakkuu ja kääntömätästys. Avohakkuulle ei ole muinaismuistolain puolesta estettä. Puutavaraa ja hakkuujätettä ei saa varastoida muinaisjäännösalueelle. Savonlinnan museon arkeologi tekee suunnitellun kääntömätästyksen takia maastokatselmuksen kivikautisella asuinpaikalla sen rajojen määrittämiseksi.

51 / 27.3.2024 Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-30180, Mikkeli:

Kuviolle on tulossa ylispuiden poisto ja kuviolle 56.0 harvennushakkuu eikä niille ole muinaismuistolain puolesta estettä. Puutavaraa ja hakkuujätettä ei kuitenkaan saa varastoida muinaisjäännösalueelle.

52 / 3.5.2024 Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta:

Museo pitää tarpeellisena lisäystä pykälään 10, jossa museolain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tehtävää hoitavilla alueellisilla vastuumuseoilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamisen kannalta välttämättömät tiedot maksutta salassapitosäynnösten estämättä rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä.

53 / 25.4.2024 Länsiosan rantaosayleiskaavan muutos, ehdotus, Mäntyharju:

Länsiosan rantaosayleiskaavan ns. rakennusluvalliset saaret osoitetaan maa- ja metsätalousalueen sijasta rakennuspaikaksi (RA), yksi kaavoittamaton saari osoitetaan M-alueeksi, joitain RA-rakennuspaikkoja siirretään ja osoitetaan yksi SL-alue. Kaavamutoksesta ei ole huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön tai rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

54 / 25.4.2024 Toivola-Mynttilä-Peruvesi rantaosayleiskaavan muutos, ehdotus, Mäntyharju:

Toivola-Mynttilä-Peruvesi rantaosayleiskaavan alueella tehdään käyttötarkoituksen muutoksia lomarakentamisesta vakituiseen asumiseen sekä Ala-Liikassa olevan kohteen osalta rakennuspaikan siirto pois perustetun luonnonsuojelualueen osalta sekä tarkennuksia luonnonsuojelualueeseen.

Kaavamuutoksista ei ole huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön tai rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

55 / 2.5.2024 Kauppatorin ja matkustajasataman asemakaavamuutos, ehdotus, Savonlinna

Savonlinnan museolla ei ole huomauttamista rakennetun kulttuuriympäristön eikä arkeologian osalta.